

Nauczanie włączające w szkołach ogólnodostępnych,
główne założenia oraz formy realizacji
programów nauczania z uwzględnieniem
potrzeb uczniów niepełnosprawnych
oraz ze specyficznymi trudnościami w nauce,
budowanie umiejętności społecznych
w zróżnicowanym środowisku klasowym,
etap 4-8 szkoły podstawowej

1

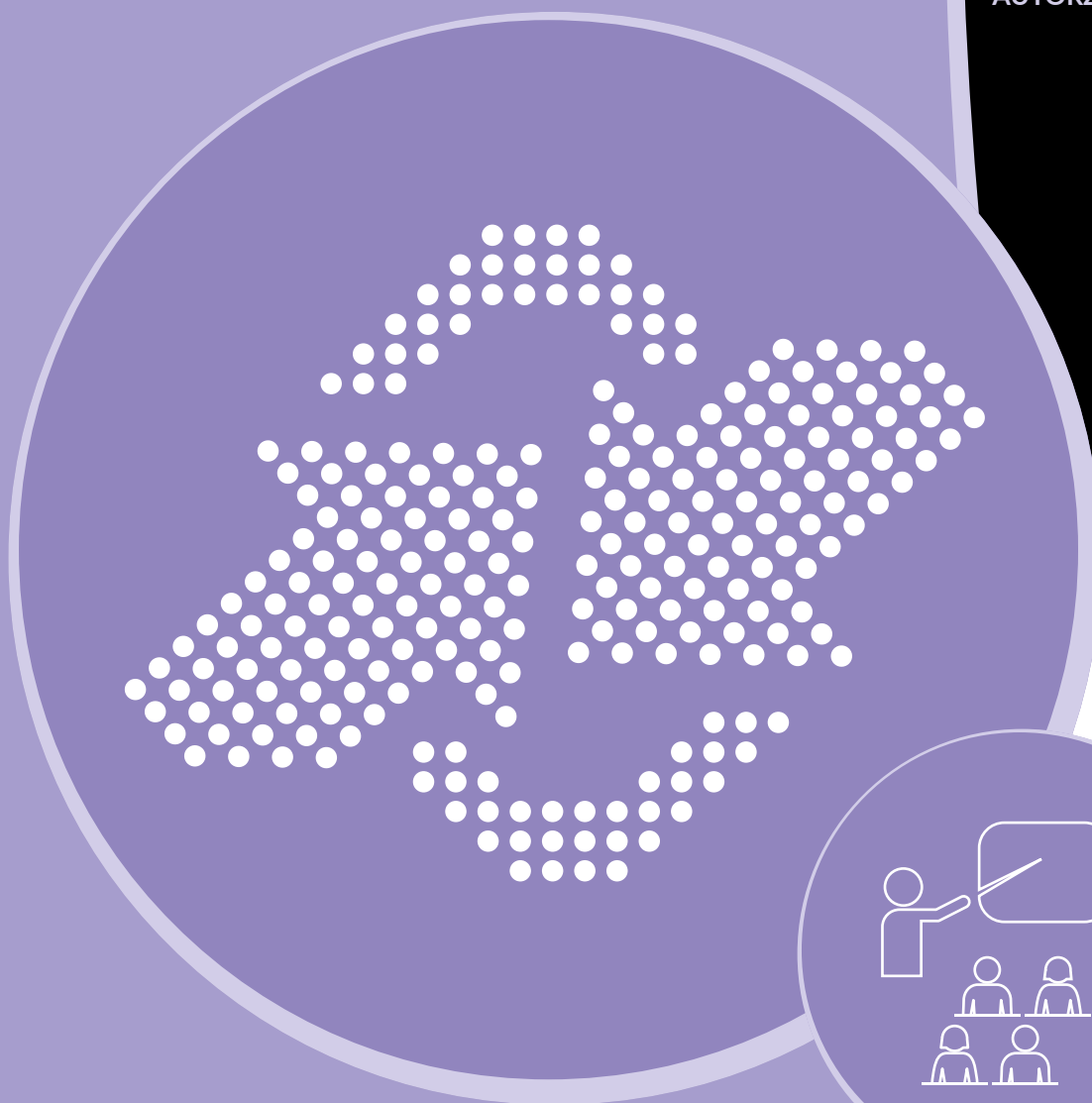
EDUKACJA
WŁĄCZAJĄCA

AUTORZY PROGRAMU

Marta
Kwiatkowska

Agata
Michalak

Anna
Szulc

Modelowy program doskonalenia zawodowego
nauczycieli opracowany w ramach projektu pn.

ŻUŁAWSKA SZKOŁA ĆWICZEŃ

w obszarze tematycznym – EDUKACJA WŁĄCZAJĄCA

ROK
2021

NAUCZANIE WŁĄCZAJĄCE W SZKOŁACH OGÓLNODOSTĘPNYCH,
GŁÓWNE ZAŁOŻENIA ORAZ FORMY REALIZACJI
PROGRAMÓW NAUCZANIA Z UWZGLĘDNIENIEM POTRZEB UCZNIÓW
NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ ZE SPECYFICZNYMI
TRUDNOŚCIAMI W NAUCE,
BUDOWANIE UMIEJĘTNOŚCI SPOŁECZNYCH
W ZRÓŻNICOWANYM ŚRODOWISKU KLASOWYM,
ETAP 4-8 SZKOŁY PODSTAWOWEJ

MODELOWY PROGRAM DOSKONALENIA ZAWODOWEGO NAUCZYCIELI
OPRACOWANY W RAMACH PROJEKTU PN. „ŻUŁAWSKA SZKOŁA ĆWICZEŃ”
W OBSZARZE TEMATYCZNYM – EDUKACJA WŁĄCZAJĄCA

AUTOR PROGRAMU	PODPIS AUTORA
MARTA KWIATKOWSKA	
AGATA MICHALAK	
ANNA SZULC	

WYKONAWCA

EDUKATOR Bogdan Olszewski
80-264 Gdańsk, ul. Dmowskiego 15/6
NIP: 9570283896

CEL OGÓLNY PROGRAMU

Doskonalenie umiejętności metodycznych nauczycieli klas 4-8 szkoły podstawowej w zakresie rozwoju u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy, obejmujących:

- umiejętność rozumienia potrzeb edukacyjnych uczniów,
- kreatywność,
- innowacyjność,
- przedsiębiorczość,
- krytyczne myślenie,
- rozwiązywanie problemów,
- umiejętność uczenia się,
- umiejętność pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy,
- nauczanie eksperymentalne,
- metody zindywidualizowanego podejścia do ucznia.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- włączanie kompetencji kluczowych w obszar nauczania w klasach 4-8 szkoły podstawowej,
- realizowanie założeń edukacji włączającej w klasach 4-8 szkoły podstawowej z uwzględnieniem uczniów:
 - ♦ niepełnosprawnych intelektualnie,
 - ♦ niepełnosprawnych fizycznie,
 - ♦ z zaburzeniami ze spektrum autyzmu,
 - ♦ zagrożonych niedostosowaniem społecznym z zaburzeniami emocjonalno-społecznymi,
 - ♦ ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (dysleksja głęboka, dysleksja, dyskalkulia, dysgrafia, dysortografia),
 - ♦ nadpobudliwych psychoruchowo z deficytem uwagi,
 - ♦ nieznających języka polskiego lub znających język polski na niewystarczającym poziomie,
 - ♦ zdolnych,
- rozwijanie umiejętności społecznych uczniów klas 4-8 szkoły podstawowej w zróżnicowanym zespole klasowym,
- uwzględnianie w nauczaniu potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami, specyficznymi trudnościami w uczeniu się oraz trudnościami emocjonalnymi i społecznymi,
- rozpoznawanie trudności uczniów ze SPE, w tym uczniów z niepełnosprawnościami, specyficznymi trudnościami w uczeniu się oraz trudnościami emocjonalnymi i społecznymi, i odpowiadanie na nie poprzez dobór metod i form nauczania,
- prewencja zachowań trudnych uczniów i znajomość sposobów reagowania na nie,
- tworzenie odpowiednich warunków środowiskowych i projektowanie przebiegu lekcji z uwzględnieniem uczniów z niepełnosprawnościami, specyficznymi trudnościami w uczeniu się oraz trudnościami emocjonalnymi i społecznymi,
- efektywne komunikowanie się ze zróżnicowanym zespołem klasowym,
- dokonywanie ewaluacji stosowanych metod i form pracy.

EFEKTY – UMIEJĘTNOŚCI NABYTE PRZEZ UCZESTNIKÓW

Uczestnik:

- planuje lekcję z uwzględnieniem kształtowania kompetencji kluczowych uczniów,
- łączy określone zachowania uczniów ze SPE z rodzajem zaburzeń i specyfiką funkcjonowania,

- stosuje odpowiednie metody postępowania w przypadku uczniów posiadających orzeczenia o kształceniu specjalnym lub opinie stwierdzające specyficzne trudności w uczeniu się wydane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczne,
- wykorzystuje w planowaniu pracy z uczniem z niepełnosprawnościami lub innymi specyficznymi trudnościami w uczeniu się zalecenia formułowane w opinii lub orzeczeniu przez zespół diagnostyczny,
- wykrywa trudności występujące u uczniów ze SPE oraz rozpoznaje wynikające z nich potrzeby,
- monitoruje potrzeby zespołu klasowego w skład którego wchodzi uczeń ze SPE,
- dostosowuje rodzaje i formy wymagań,
- podejmuje dwukierunkową współpracę na poziomie nauczyciel przedmiotu – nauczyciel wspomagający,
- stosuje techniki służące zapobieganiu występowaniu zachowań trudnych,
- aranżuje środowisko klasowe – salę lekcyjną, przestrzeń edukacyjną – w odpowiedzi na zróżnicowane potrzeby uczniów,
- konstruuje lekcje w oparciu o metody i formy pracy angażujące uczniów ze SPE,
- stosuje techniki zarządzania zespołem klasowym z uwzględnieniem uczniów ze SPE,
- efektywnie komunikuje się z uczniem ze SPE,
- konstruuje narzędzia zwiększające motywację uczniów,
- stosuje efektywne narzędzia, metody i formy pracy w obszarze edukacji włączającej.

METODY I FORMY REALIZACJI

Szkolenie prowadzone będzie z wykorzystaniem technik interaktywnych, angażujących uczestników i wyzwających twórcze myślenie. Uczestnicy będą mieli możliwość dzielenia się własnymi doświadczeniami i pomysłami dotyczącymi kształcenia kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych. W trakcie części ćwiczeń uczestnicy będą korzystali z technologii komputerowej.

W trakcie zajęć zastosowane zostaną następujące metody i formy realizacji:

- mini wykład wprowadzający do ćwiczenia lub podsumowujący ćwiczenie,
- dyskusja,
- zajęcia warsztatowe prowadzone metodami aktywizującymi,
- zajęcia wykorzystujące techniki twórczego myślenia,
- praca zespołowa z wykorzystaniem programów multimedialnych.

UCZESTNICZY

1. Wymagania wstępne:

- czynni nauczyciele szkół ogólnodostępnych,
- nauczyciele przedmiotów klas 4-8 SP,
- nauczyciele wychowawcy klas 4-8 SP,
- nauczyciele współorganizujący (wspomagający) klas 4-8 SP.

2. Planowana liczba uczestników szkolenia: 15 osób.

ORGANIZACJA SZKOLENIA

1. Ogólna liczba godzin dydaktycznych: **18**

w tym:

a) wykładów: **3**

b) warsztatów: **15**

2. Planowane terminy rozpoczęcia i zakończenia szkolenia:
październik – grudzień 2021 r.
3. Miejsce realizacji:
**Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Ireny Sendlerowej
w Nowym Dworze Gdańskim, ul. Warszawska 52**

POTRZEBNE ZASOBY

1. Pomieszczenia: **1 sala lekcyjna.**
2. Sprzęt: **rzutnik multimedialny, ekran, laptop.**
3. Materiały dydaktyczne:
**prezentacje multimedialne, scenariusze zajęć, materiały audio-wideo,
instrukcje do ćwiczeń, schematy dokumentów wystawianych
przez Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne.**

WYKAZ LITERATURY

BIBLIOGRAFIA:

- Bobula S., *System motywowania uczniów*, Wydawnictwo Wyższa Szkoła Europejska im. ks. Józefa Tischnera, Kraków 2013.
- Bogdanowicz M., Adrianek A., *Uczeń z dysleksją w szkole*, Operon, Gdynia 2004.
- Chrzanowska I., *Pedagogika Specjalna, Od tradycji do współczesności*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2018.
- Cyrklaff-Gorczyca M., *Grywalizacja jako metoda komunikacji i edukacji*, [w:] *Projektowanie informacji w przestrzeni biblioteki*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2017.
- Dykcik W., *Pedagogika Specjalna*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 1997.
- Faber A., Mazlish E., *Jak mówić, żeby dzieci się uczyły w domu i w szkole*, Wydawnictwo Media Rodzina, 2017.
- Juul J., *Twoje kompetentne dziecko*, Wydawnictwo MiND Dariusz Syska, Kopenhaga 1995.
- Kruk-Lasocka J., *Dostrzec dziecko z perspektywy edukacji włączającej*, Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, Wrocław 2012.
- Lamri J., *Kompetencje XXI wieku*, Wydawnictwo Walters Kluwer, 2020.
- Limont W., *Uczeń zdolny. Jak go rozpoznać i jak z nim pracować*, GWP, Gdańsk 2010.
- Maciarzkowa J., *Być nauczycielem wychowawcą, problemy opiekuńczo-wychowawcze*, numer 8, 1958.
- Mihilewicz S., *Dziecko z trudnościami w rozwoju*, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2005.
- Muchacka B., *Razem czy osobno?: Współczesne mity, klisze i szablony edukacyjne*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2017.
- Nelsen J., *Pozytywna dyscyplina*, Wydawnictwo CoJaNaTo, 2015.
- Plebańska M., *Innowacyjne działania nauczycieli w budowaniu kluczowych kompetencji uczniów*, Meritum 2019.
- Przybylska I., *Inteligencja emocjonalna jako kluczowa kompetencja współczesnego nauczyciela*, Chowania, 2006.
- Rosenberg M., *Porozumienie bez przemocy – o języku serca*, Wydawnictwo Czarna Owca, Warszawa 2014.
- Sakowska J., *Szkoła dla rodziców i wychowawców*, Wydawnictwo CMPPP, Warszawa 2008.
- Sękowska Z., *Pedagogika Specjalna*, UMCS, Lublin 1978.
- Szulc A., *Nowa szkoła*, Wydawnictwo Natuli, 2019.
- Szurowska B., *Edukacja włączająca. Jak szkoła może wspierać rozwój dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*, [w:] *Szkoła w sytuacji trudnej: Zdążyć z pomocą*, red. nauk. Beata Szurowska, wyd. I., Difin, Warszawa 2020.

- Uszyńska-Jamroc J., Bilewicz M., *Kompetencje kluczowe dzieci i młodzieży. Teoria i badania*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2015.
- Uszyńska-Jamroc J., Nadachewicz K., *Kompetencje kluczowe dzieci i młodzieży. Praktyka edykacyjna*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2015.

AKTY PRAWNE:

- Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2018/C 189/01).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 roku w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1578).

STRONY INTERNETOWE:

- <http://www.ore.edu.pl>
- www.men.gov.pl
- <http://kompetencje.edu.pl/>
- <https://podstawaprogramowa.pl/>
- <https://sus.ceo.org.pl/>
- <https://www.youtube.com/watch?v=OmaVwd90cx0&t=293s>
- https://www.youtube.com/watch?v=_uLgYvtwgbY

WYKAZ MATERIAŁÓW DLA UCZESTNIKÓW

1. Skrypt prezentacji multimedialnych.
2. Wydruk schematu planowania dydaktycznego.
3. Wydruk informacji nt. omawianych na szkoleniu zaburzeń.
4. Kopie przykładowych opinii i orzeczeń wydanych przez Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne.
5. Wydruk opisów przykładowych zachowań trudnych ucznia w czasie lekcji.
6. Wydruk opisów wybranych sytuacji trudnych w pracy z uczniami.
7. Wydruk przykładowych systemów punktowych, kart motywujących oraz klucza do oceny efektywności proponowanych systemów.

ZAŁĄCZNIKI

1. OPIS TREŚCI DOSKONALENIA Z PODZIAŁEM NA SESJE TEMATYCZNE
– załącznik nr 1
2. HARMONOGRAM Z PODZIAŁEM NA PRZEDMIOT/TEMATYKĘ,
NARZĘDZIA/METODY, FORMĘ ZAJĘĆ, WYMIAR ZAJĘĆ
– załącznik nr 2
3. WSKAŹNIK POMIARU EFEKTÓW (ankieta)
– załącznik nr 3
4. WYKAZ MULTIMEDIÓW ZAŁĄCZONYCH W FORMIE ELEKTRONICZNEJ
– załącznik nr 4 (wersja elektroniczna)
5. MATERIAŁY DO ĆWICZEŃ
– załącznik nr 5

Załącznik Nr 1

OPIS TREŚCI DOSKONALENIA Z PODZIAŁEM NA SESJE TEMATYCZNE

Lp.	Nazwa modułu Tematy poszczególnych sesji	Liczba godz.	Forma pracy: wykład / warsztaty	Formy zaliczenia
I	Kompetencje kluczowe jako podstawa rozwoju uczniów klas 4-8 szkoły podstawowej. <u>Sesja I:</u> Szkoła jako miejsce przygotowujące uczniów do współczesnego rynku pracy. <u>Sesja II:</u> Kompetencje kluczowe – definicja, cele, aspekt prawny. <u>Sesja III:</u> Kształcenie kompetencji kluczowych uczniów klas 4-8 szkoły podstawowej.	6	Zajęcia warsztatowe.	Aktywny udział w zajęciach, 85% obecności na zajęciach.
II	Uczniowie z niepełnosprawnościami i specyficznymi potrzebami edukacyjnymi w ujęciu teoretycznym. <u>Sesja I:</u> Rodzaje zaburzeń oraz specyfika funkcjonowania uczniów ze SPE. <u>Sesja II:</u> Źródła informacji o uczniu ze SPE – analiza dokumentów. Współpraca z nauczycielem wspomagającym. <u>Sesja III:</u> Zachowania trudne uczniów ze SPE.	6	Zajęcia warsztatowe.	Aktywny udział w zajęciach, 85% obecności na zajęciach.
III	Nauczanie włączające w ujęciu praktycznym. <u>Sesja I:</u> Uczeń ze SPE w środowisku szkolnym i klasowym. <u>Sesja II:</u> Metody i formy pracy z uczniem ze SPE. <u>Sesja III:</u> Motywowanie uczniów. Ewaluacja pracy własnej.	6	Zajęcia warsztatowe.	Aktywny udział w zajęciach, 85% obecności na zajęciach.

Załącznik nr 2

HARMONOGRAM SZKOLENIA

Moduł I – godzin 6

Temat: Kompetencje kluczowe jako podstawa rozwoju uczniów klas 4-8 szkoły podstawowej.

CELE OPERACYJNE – ZAKŁADANE EFEKTY

Uczestnik:

- włącza kompetencje kluczowe w obszar nauczania w klasach 4-8 szkoły podstawowej.

SZCZEGÓŁOWY OPIS TREŚCI, METOD I FORM REALIZACJI

SESJA I – 2 godziny

Temat: Szkoła jako miejsce przygotowujące uczniów do współczesnego rynku pracy.

Opis treści	Opis metod i form realizacji	Materiały	Wymiar czasu
Informacje wstępne: 1. Przedstawienie tematu szkolenia. 2. Poznanie oczekiwań uczestników w odniesieniu do tematu szkolenia. 3. Przedstawienie celów, planu kursu, korzyści z udziału w szkoleniu. 4. Przedstawienie warunków ukończenia kursu. 5. Przedstawienie zasad.	• mini wykład.	• prezentacja multimedialna.	10 minut
Integracja uczestników szkolenia: 1. Każdy z uczestników przedstawia się, opowiada, czym się zajmuje, jakie jest jego doświadczenie, zainteresowania oraz jakie są jego oczekiwania wobec szkolenia.	• ćwiczenie „Rundka”.	• karteczki-nalepki z imionami.	15 minut
Dynamiczny rozwój świata: 1. Charakterystyka współczesnego rynku pracy. 2. Jakie kompetencje będą potrzebne uczniom w dalszej edukacji oraz na rynku pracy – podsumowanie sesji.	• film „Czy wiesz, że?”. Omówienie filmu z uczestnikami szkolenia, • mini wykład, • burza mózgów „Jakie kompetencje wykorzystujecie w pracy nauczyciela?”.	• prezentacja multimedialna.	65 minut

SESJA II – 2 godziny**Temat:** Kompetencje kluczowe – definicja, cele, aspekt prawny.

Opis treści	Opis metod i form realizacji	Materiały	Wymiar czasu
Kompetencje kluczowe w ujęciu teoretycznym: 1. Definicja kompetencji kluczowych. 2. Cele kształtowania kompetencji kluczowych. 3. Aspekty prawne.	• mini wykład „Piankowe wyzwanie” – uczestnicy w grupach budują jak najwyższe wieże z nitek spaghetti oraz pianki Marshmallow, wygrywa drużyna, która zbuduje najwyższą budowlę – omówienie ćwiczenia.	• prezentacja multimedialna, • makaron spaghetti, pianki Marshmallow, • taśma klejąca.	40 minut
Kompetencje kluczowe w ujęciu praktycznym: 1. Metody nauczania kształtujące kompetencje kluczowe uczniów.	• burza mózgów „Czy kompetencje kluczowe dotyczą metod czy treści nauczania?”.	• prezentacja multimedialna.	15 minut
Wyzwania współczesnej edukacji: 1. Jakie wyzwania stawia przed nauczycielami współczesna edukacja?	• film – wystąpienie Kena Robinsona, • podsumowanie filmu – panel dyskusyjny.	• prezentacja multimedialna.	35 minut

SESJA III – 2 godziny**Temat:** Kształcenie kompetencji kluczowych u uczniów.

Opis treści	Opis metod i form realizacji	Materiały	Wymiar czasu
Zmiany w obrębie edukacji: 1. Trzy ery w rozwoju edukacji. 2. Kompetencje ery informacyjnej. 3. Zjawiska i trendy w edukacji XXI wieku. 4. Od edukacji masowej do edukacji zindywidualizowanej. 5. Od edukacji zamkniętej w cykle kształcenia do edukacji przez całe życie. 6. Zmiana roli nauczyciela.	• wykład.	• prezentacja multimedialna.	30 minut

Planowanie metodyczne w kontekście kształcenia kompetencji kluczowych uczniów: 1. Etapy planowania dydaktycznego. 2. Metody aktywizujące. 3. Najważniejsze umiejętności rozwijane w trakcie kształcenia ogólnego i w ramach szkoły podstawowej. 4. Kształcenie kompetencji kluczowych na lekcji.	ćwiczenie „Zaplanuj lekcję”. Uczestnicy w parach wybierają umiejętność z podstawy programowej, którą uczeń ma opanować na lekcji oraz wskazują, jakie kompetencje kluczowe będą kształcone na lekcji. Planują 20-minutowe zajęcia, na których uczeń będzie pracował bez udziału nauczyciela.	- prezentacja multimedialna, - planowanie dydaktyczne – wydruk schematu.	40 minut
Podsumowanie modułu.	ćwiczenie „Walizka, kieszeń, kosz – Pudełko Refleksji”.	- prezentacja multimedialna, - kartki papieru.	20 minut

OPIS MATERIAŁÓW WYTWORZONYCH PRZEZ UCZESTNIKÓW PRZEZNACZONYCH DO WYKORZYSTANIA W PRACY ZAWODOWEJ

- schemat planowania metodycznego,
- scenariusz lekcji kształtującej kompetencje kluczowe.

SPIS ZALECANEJ LITERATURY

BIBLIOGRAFIA:

- Lamri J., *Kompetencje XXI wieku*, Wydawnictwo Walters Kluwer, 2020.
- Plebańska M., *Innowacyjne działania nauczycieli w budowaniu kluczowych kompetencji uczniów*, Meritum 2019.
- Przybylska I., *Inteligencja emocjonalna jako kluczowa kompetencja współczesnego nauczyciela*, Chowania, 2006.
- Uszyńska-Jamroc J., Bilewicz M., *Kompetencje kluczowe dzieci i młodzieży. Teoria i badania*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2015.
- Uszyńska-Jamroc J., Nadachewicz K., *Kompetencje kluczowe dzieci i młodzieży. Praktyka edykacyjna*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2015.

AKTY PRAWNE:

- Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2018/C 189/01).

STRONY INTERNETOWE:

- <http://kompetencje.edu.pl/>
- <https://podstawaprogramowa.pl/>
- <https://sus.ceo.org.pl/>
- https://www.youtube.com/watch?v=_uLgYvtwgbY

Moduł II – godzin 6

Temat: Uczniowie z niepełnosprawnościami i specyficznymi potrzebami edukacyjnymi w ujęciu teoretycznym.

CELE OPERACYJNE – ZAKŁADANE EFEKTY

Uczestnik:

- łączy określone zachowania uczniów ze SPE z rodzajem zaburzeń i specyfiką funkcjonowania,
- stosuje odpowiednie metody postępowania w przypadku uczniów posiadających orzeczenia o kształceniu specjalnym lub opinie stwierdzające specyficzne trudności w uczeniu się wydane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną,
- wykorzystuje w planowaniu pracy z uczniem z niepełnosprawnościami lub innymi specyficznymi trudnościami w uczeniu się zalecenia formułowane w opinii lub orzeczeniu przez zespół diagnostyczny,
- wykrywa trudności występujące u uczniów ze SPE oraz rozpoznaje wynikające z nich potrzeby,
- monitoruje potrzeby zespołu klasowego w skład którego wchodzi uczniowie ze SPE,
- dostosowuje rodzaje i formy wymagań,
- podejmuje dwukierunkową współpracę na poziomie nauczyciel przedmiotu – nauczyciel wspomagający,
- stosuje techniki służące zapobieganiu występowania zachowań trudnych.

SZCZEGÓŁOWY OPIS TREŚCI, METOD I FORM REALIZACJI

SESJA I – 2 godziny

Temat: Rodzaje zaburzeń oraz specyfika funkcjonowania uczniów ze SPE.

Opis treści	Opis metod i form realizacji	Materiały	Wymiar czasu
Wymiana doświadczeń: 1. Swobodne wypowiedzi uczestników. 2. Trudności występujące w pracy nauczyciela. 3. Ilustracja kategorii występujących trudności. 4. Obszary i granice możliwości wpływania na występujące trudności.	• burza mózgów „Jakich trudności doświadczam w prowadzeniu lekcji?”. Każdy z uczestników zapisuje hasła na karteczkach, które następnie przykleja na dużej tablicy. Prowadzący grupują sformułowane trudności pod względem częstotliwości występowania, rodzaju, charakteru, na co mamy wpływ, a na co nie, • podsumowanie ćwiczenia.	• karteczki, • flamastry • tablica z magnesami	20 minut

Rodzaje zaburzeń oraz specyfika funkcjonowania uczniów ze SPE: 1. Autyzm, zespół Aspergera. 2. Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim. 3. Dysleksja głęboka, dysleksja, dyskalkulia, dysgrafia, dysortografia. 4. Nadpobudliwość psychoruchowa z deficytem uwagi. 5. Uczeń zdolny. 6. Zagrożenie niedostosowaniem społecznym, zaburzenia społeczno-emocjonalne.	praca w grupach. Uczestnicy otrzymują materiały i sami przygotowują mini wykład.	wydrukowane materiały nt. zaburzeń.	40 minut
Uczeń ze SPE jako członek grupy społecznej.	film „Danny Boy”. Omówienie filmu.	prezentacja multimedialna.	30 minut

SESJA II – 2 godziny

Temat: Źródła informacji o uczniu ze SPE – analiza dokumentów. Współpraca z nauczycielem wspomagającym.

Opis treści	Opis metod i form realizacji	Materiały	Wymiar czasu
Źródła informacji o uczniu ze SPE – analiza dokumentów: 1. Proces postępowania diagnostycznego. 2. Dokumentacja przygotowywana przez zespół diagnostyczny.	- burza mózgów „Co w przypadku, kiedy uczeń przejawia specyficzne zachowania, trudności w uczeniu się?”, - grupy eksperckie, studium przypadku, analiza przykładowych dokumentów z PPP – praca w grupach. Jedna z grup analizuje pierwszą część dokumentu (diagnozę), druga grupa zalecenia dla szkoły, trzecia zalecenia dla rodziców. Następnie prowadzący tworzą nowe grupy, w skład których wchodzi przedstawiciele poprzednich grup. Uczestnicy wymieniają się informacjami.	- kopie opinii i orzeczeń z PPP, - kartki, - flamastry.	45 minut
Współpraca z nauczycielem wspomagającym: 1. Zatrudnienie nauczyciela wspomagającego 2. Rola i zadania nauczyciela wspomagającego	- wykład – praktyczne aspekty pracy nauczyciela wspomagającego, - dyskusja – wzajemne oczekiwania nauczycieli przedmiotów i nauczycieli wspomagających.	prezentacja multimedialna.	25 minut

Zachowania trudne: 1. Opisywanie zachowania – odróżnianie obserwowanych faktów od własnych ocen i opinii 2. Schemat ABC – rozpoznawanie przyczyn zachowania trudnego i analizowanie stosowanych konsekwencji.	• wykład.	• prezentacja multimedialna.	20 minut
---	---	--	-----------------

SESJA III – 2 godziny

Temat: Zachowania trudne uczniów ze SPE.

Opis treści	Opis metod i form realizacji	Materiały	Wymiar czasu
Zachowania trudne uczniów ze SPE: • z czego wynika występowanie zachowań trudnych? • jakie potrzeby ma uczeń przejawiający zachowania trudne?	• mapa myśli. Uczestnicy zapisują przykłady zachowań trudnych, dopisują potencjalne przyczyny ich występowania oraz potrzeby uczniów, które mogą się pod nimi kryć, • burza mózgów, • dyskusja – omówienie kilku przykładów z przygotowanych wcześniej map myśli.	• kartki, • flamastry.	30 minut
Zachowanie trudne jako komunikat/informacja o niezaspokojonych potrzebach ucznia, w tym: • poczuciu bezpieczeństwa, • braku zrozumiałych dla ucznia informacji lub niewystarczająco jasnych poleceń, • psychicznego lub fizycznego dyskomfortu.	• odgrywanie scenek, techniki dramy. Chętni uczestnicy otrzymują opisy zachowania trudnego ucznia i przedstawiają dane zachowanie w formie krótkiej scenki. Pozostałe osoby próbują opisać je w jak najbardziej obiektywny i nieoceniający sposób. Osoby odgrywające scenkę dzielą się swoimi emocjami i refleksjami, które pojawiły się w trakcie ćwiczenia.	• kartki z opisem przykładowych zachowań trudnych.	30 minut

Prewencja zachowań trudnych: 1. Dostosowanie wymagań jako forma zapobiegania występowaniu zachowań trudnych. 2. Komfort pracy nauczyciela i rozpoznawanie własnych potrzeb jako ważny element procesu nauczania i zapobiegania występowaniu zachowań trudnych uczniów.	• symulacje, przedstawianie scenek. Uczestnicy kolejno otrzymują trzy wersje sytuacji z klasy szkolnej, różniące się reakcjami nauczyciela, formą pracy itp., • burza mózgów „Jak dbam o własne potrzeby i komfort pracy?”.	• kartki z opisami wybranych sytuacji, • arkusz papieru, • flamastry.	30 minut
--	---	---	-----------------

OPIS MATERIAŁÓW WYTWORZONYCH PRZEZ UCZESTNIKÓW PRZEZNACZONYCH DO WYKORZYSTANIA W PRACY ZAWODOWEJ

- opisy charakteryzujące uczniów ze SPE,
- przykłady i kategorie zachowań trudnych występujących u uczniów.

SPIS ZALECANEJ LITERATURY

BIBLIOGRAFIA:

- Bogdanowicz M., Adrianek A., *Uczeń z dysleksją w szkole*, Operon, Gdynia 2004.
- Chrzanowska I., *Pedagogika Specjalna, Od tradycji do współczesności*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2018.
- Dykik W., *Pedagogika Specjalna*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 1997.
- Kruk-Lasocka J., *Dostrzec dziecko z perspektywy edukacji włączającej*, Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, Wrocław 2012.
- Limont W., *Uczeń zdolny. Jak go rozpoznać i jak z nim pracować*. GWP, Gdańsk 2010.
- Maciarzkowa J., *Być nauczycielem wychowawcą, problemy opiekuńczo-wychowawcze*, numer 8, 1958.
- Muchacka B., *Razem czy osobno?: Współczesne mity, klisze i szablony edukacyjne*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2017.
- Sękowska Z., *Pedagogika Specjalna*, UMCS, Lublin 1978.
- Szurowska B., *Edukacja włączająca. Jak szkoła może wspierać rozwój dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*, [w:] *Szkoła w sytuacji trudnej: Zdążyć z pomocą*, red. nauk. Beata Szurowska, wyd. I., Difin, Warszawa 2020.

AKTY PRAWNE:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 roku w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1578).

STRONY INTERNETOWE:

- <http://www.ore.edu.pl>
- www.men.gov.pl
- <https://www.youtube.com/watch?v=OmaVwd90cx0&t=293s>

Moduł III – godzin 6

Temat: Nauczanie włączające w ujęciu praktycznym.

CELE OPERACYJNE – ZAKŁADANE EFEKTY

Uczestnik:

- aranżuje środowisko klasowe – salę lekcyjną, przestrzeń edukacyjną – w odpowiedzi na zróżnicowane potrzeby uczniów,
- konstruuje lekcje w oparciu o metody i formy pracy angażujące uczniów ze SPE,
- stosuje techniki zarządzania zespołem klasowym z uwzględnieniem uczniów ze SPE,
- efektywnie komunikuje się z uczniem ze SPE,
- konstruuje narzędzia zwiększające motywację uczniów,
- stosuje efektywne narzędzia, metody i formy pracy w obszarze edukacji włączającej.

SZCZEGÓŁOWY OPIS TREŚCI, METOD I FORM REALIZACJI

SESJA I – 2 godziny

Temat: Uczeń ze SPE w środowisku szkolnym i klasowym.

Opis treści	Opis metod i form realizacji	Materiały	Wymiar czasu
Aranżowanie środowiska klasowego: 1. Proksemika – wpływ relacji przestrzennych na relacje między osobami. 2. Oddziaływanie bodźców z otoczenia na ucznia.	• mini wykład, • symulacja. Uczestnicy mają za zadanie usunąć bodźce rozpraszające z przygotowanej wcześniej przez prowadzących sali lekcyjnej w celu dostosowania warunków środowiskowych do ze SPE.	• prezentacja multimedialna, • opisy uczniów ze SPE, • wybrane elementy wyposażenia sali lekcyjnej.	45 minut
Techniki zarządzania zespołem klasowym uwzględniające funkcjonowanie uczniów ze SPE: 1. Kontrakt klasowy. 2. Grywalizacja – definicje, przykłady.	• mini wykład, • ćwiczenie w grupach – tworzenie i porównywanie kontraktów klasowych, • sra „Teleturniej”. Quiz wiedzy z zakresu tematyki szkolenia z podziałem na grupy, • podsumowanie ćwiczenia.	• prezentacja multimedialna, • brystol, • flamastry, • karteczki z pytaniami do quizu, • cukierki.	45 minut

SESJA II – 2 godziny**Temat:** Metody i formy pracy z uczniem ze SPE.

Opis treści	Opis metod i form realizacji	Materiały	Wymiar czasu
Metody i formy pracy angażujące uczniów ze SPE a uniwersalne metody i formy pracy: 1. Taksonomia Blooma. 2. Projektowanie metod i form pracy w oparciu o taksonomię Blooma.	• burza mózgów „Jakie znasz metody i formy pracy z uczniami?”, • mini wykład, • mapa myśli. Dobór odpowiednich metod i form pracy do wybranych potrzeb uczniów ze SPE.	• brystol, • flamastry, • prezentacja multimedialna.	45 minut
Reguły i techniki efektywnej komunikacji z uczniem ze SPE 1. Precyzyjność i klarowność komunikatów. 2. Oddzielanie faktów od ocen. 3. Formułowanie informacji zwrotnej i rozmowa na temat pracy ucznia.	• ćwiczenie „Opis rysunku”. Wybrany uczestnik opisuje przygotowany przez prowadzących obrazek w taki sposób, by słuchający go uczestnicy narysowali dokładnie to, na co patrzy mówiący. Porównywanie rysunków. Podsumowanie ćwiczenia, opisywanie obrazu Breugla „Zabawy dziecięce”, • ćwiczenie „Rysunek na ocenę”. Uczestnicy rysują dowolny obrazek, który prowadzący ocenia dwukrotnie. Za pierwszym razem z użyciem epitetów i ocen, za drugim opisując to, co widzi i podejmując rozmowę z uczniem. Wymiana refleksji i odczuć. Podsumowanie ćwiczenia.	• kartka z rysunkiem geometrycznym, • obraz Breugla przedstawiony na prezentacji, • kartki, • kredki.	45 minut

SESJA III – 2 godziny**Temat:** Motywowanie uczniów. Ewaluacja pracy własnej.

Opis treści	Opis metod i form realizacji	Materiały	Wymiar czasu
Metody i narzędzia służące podnoszeniu motywacji uczniów do nauki oraz brania aktywnego udziału w lekcji: 1. Źródła i rodzaje motywacji – motywacja wewnętrzna i zewnętrzna. 2. Budowanie efektywnych systemów motywujących uczniów do pożądanego zachowań.	• mini wykład, • ćwiczenie „System motywacyjny”. Uczestnicy konstruują przykładowy system motywacyjny dla klasy z uwzględnieniem zdobytej w czasie szkolenia wiedzy, • panel dyskusyjny. Uczestnicy oceniają opracowane przez nich systemy motywacyjne według określonego klucza: • przejrzystość, • precyzyjność, • adekwatność, • atrakcyjność, • praktyczność, • podsumowanie ćwiczenia.	• prezentacja multimedialna, • przykładowe systemy punktowe i karty motywujące, • wydruk klucza do oceny systemów, • brystol, • flamastry.	45 minut

Ocena efektów i ewaluacja stosowanych w czasie zajęć metod, form, narzędzi oraz wybór najbardziej skutecznych w obszarze edukacji włączającej w klasach 4-8 szkoły podstawowej.	gałązka logiczna TOC – analiza związków pomiędzy stosowanymi metodami a osiąganymi efektami.	- kartki, - flamastry.	25 minut
Podsumowanie szkolenia	- dyskusja, - ankieta ewaluacyjna.	arkusze ankiety.	20 minut

OPIS MATERIAŁÓW WYTWORZONYCH PRZEZ UCZESTNIKÓW PRZEZNACZONYCH DO WYKORZYSTANIA W PRACY ZAWODOWEJ

- kontrakt klasowy,
- system motywujący uczniów do pożądanych zachowań,
- gałązka logiczna efektów omawianych na szkoleniu metod.

SPIS ZALECANEJ LITERATURY

BIBLIOGRAFIA:

- Bobula S., *System motywowania uczniów*. Wydawnictwo Wyższa Szkoła Europejska im. ks. Józefa Tischnera, Kraków 2013.
- Cyrklaff-Gorczyca M., *Grywalizacja jako metoda komunikacji i edukacji*, [w:] *Projektowanie informacji w przestrzeni biblioteki*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2017.
- Faber A., Mazlish E., *Jak mówić, żeby dzieci się uczyły w domu i w szkole*, Wydawnictwo Media Rodzina, 2017.
- Juul J., *Twoje kompetentne dziecko*, Wydawnictwo MiND Dariusz Syska, Kopenhaga 1995.
- Mihilewicz S., *Dziecko z trudnościami w rozwoju*, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2005.
- Nelsen J., *Pozytywna dyscyplina*, Wydawnictwo CoJaNaTo, 2015.
- Rosenberg M., *Porozumienie bez przemocy – o języku serca*, Wydawnictwo Czarna Owca, Warszawa 2014.
- Sakowska J., *Szkoła dla rodziców i wychowawców*, Wydawnictwo CMPPP, Warszawa 2008
- Szulc A., *Nowa szkoła*, Wydawnictwo Natuli, 2019.

STRONY INTERNETOWE:

- <http://www.ore.edu.pl>

Załącznik nr 3

WSKAŹNIK POMIARU EFEKTÓW

Odpowiedz na pytania, zaznaczając odpowiedni kolor:

Kolor zielony – zagadnienie opanowane w stopniu satysfakcjonującym,

Kolor żółty – zagadnienie opanowane w stopniu niepełnym,

Kolor pomarańczowy – zagadnienie opanowane w stopniu niewystarczającym.

1.	Wybieram metody, narzędzia, techniki, dzięki którym realizuję założenia edukacji włączającej w klasach 4-8 szkoły podstawowej.			
2.	Potrafię z uwzględnieniem założeń edukacji włączającej zaplanować lekcję kształtującą kompetencje kluczowe uczniów klas 4-8 szkoły podstawowej.			
3.	Wiem, jak rozwijać umiejętności społeczne uczniów, w tym uczniów z niepełnosprawnościami, różnego rodzaju zaburzeniami i uczniów ze SPE.			
4.	Wiem, jakie metody i formy pracy stosować, by zwiększać efektywność procesu nauczania z uwzględnieniem różnorodnych potrzeb uczniów w klasach 4-8 szkoły podstawowej.			
5.	Rozumiem, w jaki sposób korzystać z dokumentacji ucznia ze SPE, by dobierać jak najlepsze metody i formy nauczania.			
6.	Potrafię zaplanować współpracę nauczyciel – nauczyciel wspomagający.			
7.	Potrafię dedukować ważne potrzeby uczniów, związane z przebiegiem lekcji na podstawie ich zaburzeń i dostępnej dokumentacji.			
8.	Umiem zaaranżować środowisko klasowe w taki sposób, by dostosować je do różnorodnych potrzeb uczniów, w tym uczniów niepełnosprawnych i uczniów o SPE.			
9.	Umiem w sposób efektywny i zrozumiały dla ucznia komunikować się z różnorodnym zespołem klasowym uczniów.			
10.	Umiem zindywidualizować i dostosować metody i formy pracy, w tym sposób komunikowania się z uczniem, do możliwości uczniów.			
11.	Potrafię stosować narzędzia i techniki kształtujące i zwiększające motywację uczniów do nauki, z uwzględnieniem różnorodnych, w tym specjalnych, potrzeb i możliwości edukacyjnych uczniów.			
12.	Potrafię zastosować narzędzia służące ewaluacji własnej pracy.			

W przypadku światła żółtego i pomarańczowego napisz w rubryce „Refleksje”, co Twoim zdaniem jest Ci potrzebne, by lepiej opanować wybrany materiał.

Refleksje:

[illegible]

WYKAZ MULTIMEDIÓW ZAŁĄCZONYCH W FORMIE ELEKTRONICZNEJ

1. Prezentacja multimedialna. Moduł I-II-III.
2. Sonda. Miesięcznik popularno-naukowy. Film „Czy wiesz, że”.

Załącznik nr 5

MATERIAŁY DO ĆWICZEŃ

MODUŁ I – Sesja III

Planowanie metodyczne w kontekście kształcenia kompetencji kluczowych uczniów.

SCHEMAT PLANOWANIA DYDAKTYCZNEGO

Blok tematyczny

Temat lekcji, treść lekcji, (zagadnienia)	Formy i metody pracy	Narzędzia dydaktyczne	Planowane osiągnięcia uczniów (podstawa programowa)

MODUŁ II – Sesja I

Rodzaje zaburzeń oraz specyfika funkcjonowania uczniów ze SPE.

NADPOBUDLIWOŚĆ PSYCHORUCHOWA Z DEFICYTEM UWAGI (ADHD)

ADHD jest to zaburzenie charakteryzujące się nieadekwatnymi do wieku rozwojowego **deficytami uwagi, impulsywnością i nadpobudliwością ruchową**, które nie ustępują przez ponad sześć miesięcy, a ich nasilenie powoduje znaczne trudności w funkcjonowaniu w najważniejszych obszarach życia.

Obszary występowania trudności u dzieci z ADHD:

Obszar	Trudności
Edukacja	problemy z pamięcią, specyficzne trudności w uczeniu się, problemy z koncentracją, roztargnienie, niekończenie zadań
Obowiązki domowe	niekończenie zadań, zwlekание z ich wykonaniem
Samoocena	poczucie bycia „nic niewartym” i skazanym na porażkę, często brak szacunku do samego siebie
Emocje	ryzyko depresji i lęków, impulsywność, brak umiejętności pokazywania emocji lub nadaktywność emocjonalna
Sen	problemy z zaśnięciem, wczesne wstawanie, uczucie niewyspania
Dezorganizacja	brak umiejętności organizacji czasu i planowania, brak równowagi między obowiązkami a czasem wolnym, roztargnienie
Kontakty społeczne	poczucie odrzucenia, osamotnienie, desperackie dążenia do bycia akceptowanym, niedojrzałość, brak umiejętności interpretowania wysyłanych sygnałów, konfliktowość
Aktywność fizyczna	problemy z koordynacją, problemy z motoryką dużą i małą, nadaktywność fizyczna

W terapii dziecka z ADHD kluczowe są:

- przejrzysta komunikacja,
- konkretne i łatwe instrukcje,
- niewielka liczba zasad,
- systematyczne nagradzanie,
- stworzenie stałego planu dnia, którego codziennie przestrzega.

SZCZEGÓLNE UZDOLNIENIA- UCZEŃ ZDOLNY

Uczeń zdolny to taki, który wykazuje ponadprzeciętny poziom rozwoju psychofizycznego, połączonego z ciekawością poznawczą i wysokim poziomem motywacji, przejawiającym się w samodzielnym i konsekwentnym poszukiwaniu odpowiedzi na stawiane przez siebie pytania. Charakteryzuje go wysoki poziom uzdolnień specjalnych (np. muzycznych, plastycznych, wychowawczych, sportowych, językowych, matematycznych). Posiada predyspozycje do znaczących osiągnięć w nauce lub działalności społecznie wartościowej.

Ogólne zasady organizacji pracy ucznia zdolnego:

- utrzymać wysoki poziom stawianych uczniowi zadań i zapewnić sensowność zajmowania się nietypowymi zadaniami, ćwiczeniami, doświadczeniami, badaniami, projektami,
- uczyć obszerniejszego materiału lub nawet innego,
- stawiać uczniowi indywidualne cele np. udział w projektach międzynarodowych, kursach e-learningowych, konkursach i olimpiadach przedmiotowych,
- pomoc kolegom w nauce, wolontariat,
- uczenie powinno być zbliżone do procesu badawczego i być dla ucznia wyzwaniem intelektualnym,
- osiągnięcia powinny być docenione dobrze dobraną i uzasadnioną nagrodą,
- wszystkie pomysły i prace traktować z powagą i życzliwością,
- wszystkie zasoby intelektualne i materialne szkoły powinny być do dyspozycji uczniów szczególnie zdolnych,
- szkoła na co dzień powinna współpracować z rodzicami uczniów zdolnych, aby wspomagać rodziców w rozwijaniu zdolności ucznia.

Formy pracy:

- praca indywidualna (krótkie, kilkuminutowe rozmowy nauczyciela z uczniem komentujące w sposób rozszerzający bieżący materiał lub kończące się sformułowaniem problemu i rozwiązaniem go). Zadawanie dodatkowych zadań podczas prac klasowych i domowych. Przygotowanie przez ucznia referatów po przeczytaniu odpowiedniej literatury,
- prowadzenie przez uczniów fragmentów lekcji (czasami przygotowanie całej lekcji). Zachęcanie do czytania fachowych czasopism, zwiększanie wymagań, co do ścisłości i precyzji ich wypowiedzi,
- praca w grupach,
- praca w parach,
- przydzielanie uczniom zdolnym trudniejszych zadań podczas pracy grupowej lub indywidualnej,
- stwarzanie uczniom zdolnym sytuacji wyboru zadań, ćwiczeń o większej skali trudności lub prac dodatkowych,
- różnicowanie stopnia trudności prac domowych i prac klasowych: stopniowe zwiększanie wymagań,
- przydzielanie uczniom zdolnym specjalnych ról: asystenta, lidera itp., praca pozalekcyjna,
- organizacja konkursów i olimpiad.

NIEDOSTOSOWANIE SPOŁECZNE/ ZAGROŻENIE NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM

Symptomy:

- nieposłuszeństwo wobec dorosłych,
- zachowania bierne,
- zachowania agresywne,
- postawa kłamliwości,
- wagary,
- niepowodzenia w nauce szkolnej.

Uczeń niedostosowany społecznie i zagrożony niedostosowaniem społecznym realizuje podstawę programową kształcenia ogólnego określoną dla poszczególnych typów szkół. Nauczyciel jest obowiązany dostosować wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie wymaganiom.

Wskazania do pracy z uczniami niedostosowanymi lub zagrożonymi niedostosowaniem społecznym:

- ukierunkowanie aktywności ucznia poprzez stworzenie warunków do rozwoju zainteresowań, wzmacnianie poczucia własnej wartości, odpowiedzialności za własne działania,
- pomoc w nawiązywaniu pozytywnych kontaktów społecznych z rówieśnikami,
- modyfikowanie wzorów zachowań, wskazywanie alternatywnych i adekwatnych do wymagań konkretnych sytuacji wychowawczych,
- promocja zdrowego stylu życia (profilaktyka uzależnień),
- włączenie uczniów niedostosowanych do zajęć z zakresu strategii radzenia sobie ze stresem, treningów zastępowania agresji, treningów umiejętności społecznych,
- wprowadzenie zajęć alternatywnych do zachowań ryzykowanych młodzieży – odpowiadających zainteresowaniom uczniów,
- miejsce pracy dziecka w klasie – ławka usytuowana w pobliżu nauczyciela, przy ścianie. Miejsce pracy ucznia powinno zawierać jedynie przedmioty potrzebne do wykonania aktualnego zadania,
- wskazane jest wprowadzenie jasnych, konkretnych zasad dotyczących zachowania wszystkich uczniów klasy – kontrakt zachowania (zasady powinny być formułowane w sposób pozytywny – powinny mówić jak należy się zachowywać),
- polecenia powinny być wydawane w określony sposób:
 - ♦ polecenia powinny być jednoznaczne i zawierać się w 2-3 słowach,
 - ♦ powinny być wydawane spokojnym, jednocześnie stanowczym tonem,
 - ♦ w danej chwili wydaje się tylko jedno polecenie,
 - ♦ należy dopilnować wykonania polecenia,
 - ♦ po wykonaniu jednego zadania podajemy kolejny etap instrukcji.
- opracować „kodeks gniewu” zawierający akceptowalne sposoby wyładowania gniewu,
- danie możliwości kontaktu z psychologiem lub pedagogiem szkolnym podczas intensywniejszych problemów,
- warto założyć z Rodzicami zeszyt korespondencji.

ZABURZENIA SPOŁECZNO-EMOCJONALNE

Uczniowie z zaburzeniami społeczno-emocjonalnymi przeżywają częściej i intensywniej niż ich rówieśnicy emocje złości i lęku, a także mają trudności z wyrażaniem tych uczuć w sposób uważany za akceptowany. Częstym objawem są wybuchy złości. Mogą one mieć formę ataku słownego czy fizycznego na inną osobę albo niszczenia przedmiotów. Bywa, że dziecko kieruje złość na samego siebie, zadając sobie fizyczny ból np. uderzając głową o ścianę lub też ból psychiczny – niszcząc coś, co do niego należy i jest dla niego ważne. Wybuch złości może mieć też formę „obrażania się”, zamknięcia się w sobie połączonego często z ucieczką lub też ukryciem się w niedostępnym miejscu.

Jak nauczyciel może pomóc uczniowi przejawiającemu zaburzenia społeczno-emocjonalne?

- nawiązanie współpracy z rodzicami ucznia. Nauczyciel powinien tak prowadzić rozmowy z rodzicami, aby były one wspólnym poszukiwaniem rozwiązania problemu. Warto pamiętać, iż rodzice, czując lęk i bezradność, mogą również przenosić odpowiedzialność za zachowanie swojego dziecka na nauczyciela. W dobrze przeprowadzonych rozmowach powinno dojść do stworzenia konstruktywnych pomysłów na to, jak postępować z dzieckiem w szkole i w domu, aby te oddziaływania uzupełniały się i służyły rozwiązaniu problemu,
- zrozumienie ucznia. Traktowanie zachowania ucznia jako wyraz jego problemów, a nie złej woli,

- wzbudzenie zaufania oraz poczucia bezpieczeństwa u ucznia. Znajdowanie czasu na indywidualny kontakt, okazywanie zainteresowania jego problemami. Dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi często wykazują znaczną nieufność w stosunku do innych ludzi i unikają kontaktu. Wyjście z inicjatywą należy więc do nauczyciela. Przełamanie nieufności wymaga od nauczyciela wiele taktu, serdeczności, a niekiedy dużo cierpliwości,
- pomaganie uczniowi odkryć jego wartość. Uczeń czuje się bardziej wartościowy przez sam fakt, że dorosły potraktował go poważnie i nawiązał z nim przyjazny kontakt. W szkole istnieje ponadto cały szereg możliwości pokazania dziecku jego konkretnych umiejętności, zdolności, które niewątpliwie posiada. Jeżeli dziecko nie ma osiągnięć w żadnym przedmiocie nauczania, bardzo ważne jest umożliwienie mu wykazania się w jakiejś innej dziedzinie. Uczeń z zaburzeniami emocjonalnymi łatwo zraża się trudnościami, dlatego nie wystarczy odkryć jego możliwości, ale trzeba go wspierać w działaniu, aby nie zrezygnował i nie odniósł porażki,
- pomoc w odnalezieniu miejsca w grupie rówieśników. Niektóre zachowania dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi są dla ich kolegów trudne do zaakceptowania, zwłaszcza ich drażliwość, wybuchy złości, przeszkadzanie na lekcjach. Nieco odmienne traktowanie jest niezbędne w pracy z dzieckiem, które ma problemy społeczno-emocjonalne i trzeba przekonać o tym jego kolegów. Przeprowadzenie z dziećmi rozmowy pod nieobecność ucznia, którego problem dotyczy i wyjaśnienie im zaistniałej sytuacji z podkreśleniem, że wszyscy możemy mu pomóc, zwykle jest dobrze przyjęte i skuteczne. Bardzo ważne jest, aby koledzy mieli możliwość poznania pozytywnych stron swojego „trudnego” kolegi.

SPEKTRUM ZABURZEŃ AUTYSTYCZNYCH, W TYM ZESPÓŁ ASPERGERA

Spektrum zaburzeń autystycznych to grupa zaburzeń charakteryzujących się jakościowymi odchyleniami od normy w zakresie interakcji społecznych i wzorców komunikacji oraz ograniczonym i stereotypowym repertuarem zainteresowań i aktywności. Te jakościowe nieprawidłowości stanowią podstawową cechę funkcjonowania jednostki we wszystkich sytuacjach.

Jak pracować z uczniem ze spektrum autystycznym?

Aby zapewnić właściwe warunki nauki dla ucznia z autyzmem, trzeba pamiętać, że zarówno w szkole/oddziale specjalnym, jak i szkole/oddziale integracyjnym lub w szkole ogólnodostępnej uczniowi mającemu orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego należy zapewnić:

- realizację zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, czyli najkorzystniejsze dla dziecka formy kształcenia, formy stymulacji i terapii – np. kształcenie w oddziale integracyjnym, terapię psychologiczną, stymulowanie rozwoju poznawczego i emocjonalno-społecznego,
- realizację programu nauczania oraz programu wychowawczego i profilaktyki, dostosowanych do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych ucznia, z wykorzystaniem odpowiednich form i metod pracy dydaktycznej i wychowawczej,
- integrację ze środowiskiem rówieśniczym, czyli udział w życiu klasy, uroczystościach szkolnych, kształtowanie atmosfery akceptacji i tolerancji,
- pomoc rodzicom/prawnym opiekunom w zakresie doskonalenia umiejętności niezbędnych do wspierania ucznia w rozwoju, czyli warsztaty, zajęcia psychoedukacyjne, instruktaż, jak pracować z dzieckiem, współpracę w realizacji indywidualnego programu edukacji i terapii,
- odpowiednią organizację środowiska fizycznego klasy i szkoły – staramy się wprowadzić ład i porządek w przestrzeni fizycznej oraz stałość i przewidywalność w przebiegu tygodnia/dnia.

Należy pamiętać, iż każdy uczeń autystyczny jest inny i ma odmienne potrzeby. W swojej pracy nauczyciel powinien uwzględnić ogólne zasady:

- należy pracować na zadaniach, które mają sekwencyjny porządek, dzięki czemu łatwiej jest je analizować,
- język, którego się używa, powinien być prosty i jasny, żeby dzieci z autyzmem mogły zrozumieć komunikat (należy używać tak małej liczby słów, jak to tylko możliwe),
- dzieci z autyzmem nie rozumieją sarkazmu i metafor, w związku z czym należy unikać ich używania,
- jeśli nauczyciel ma poczucie, że uczeń nie zrozumiał polecenia, powinien je powtórzyć (i poprosić ucznia o jego sparafrazowanie, żeby sprawdzić, czy wszystko zostało zrozumiane),
- należy wprowadzać plan dnia, dzięki któremu uczeń będzie miał świadomość, jakie czynności będą wykonywane,
- uczenie zasad życia społecznego i reguł obowiązujących w klasie może znacznie poprawić jakość pracy ucznia autystycznego.

DYSLEKSJA, DYSLEKSJA GŁĘBOKA, DYSKALKULIA, DYSORTOGRAFIA, DYSGRAFIA

Dysleksja rozwojowa to specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu u dzieci o prawidłowym rozwoju umysłowym. Występują one pomimo posiadanej wiedzy, odpowiedniej motywacji do pracy i systematycznych ćwiczeń.

W tym syndromie trudności w uczeniu się można wyróżnić następujące postaci:

- DYSLEKSJA – specyficzne trudności w usprawnianiu umiejętności czytania, utrzymujące się pomimo systematycznej pracy i ćwiczeń,
- DYSORTOGRAFIA – specyficzne trudności w opanowaniu poprawnej pisowni, w tym także błędy ortograficzne, pomimo znajomości zasad oraz systematycznej pracy,
- DYSGRAFIA – zaburzony poziom graficzny pisma (brzydkie pismo), którego nie można polepszyć tradycyjnymi metodami,
- DYSKALKULIA – specyficzne trudności w uczeniu się matematyki,
- GŁĘBOKA DYSLEKSJA – bardzo poważne zaburzenia w uczeniu się technik szkolnych.

Jak pracować z uczniem dyslektycznym:

- uczenie polisensoryczne: jednoczesne zaangażowanie wielu zmysłów: słuchu, wzroku i kinestezji,
- stosowanie wielu ćwiczeń grafomotorycznych doskonalących technikę pisania,
- częste sprawdzanie zeszytów i poprawności zapisów prac domowych, by wyeliminować niekształcenia informacji,
- prowadzenia słownika wyrazów trudnych,
- czuwanie nad uaktywnieniem uczniów w czasie lekcji i dodatkowych zajęć poprzez stosowanie atrakcyjnych pomocy dydaktycznych,
- częste sprawdzanie wiadomości ustnych,
- dostosowanie wymagań do praktycznych możliwości ucznia, mając na uwadze poziom trudności ucznia,
- dostosowanie czasu trwania ćwiczeń do wydolności i ucznia,
- stosowanie różnego rodzaju wzmocnień – zachęt, pochwał,
- organizowanie sytuacji zapewniających przeżycie sukcesu w celu uzyskania wiary we własne siły,

- otoczenie opieką i wsparciem ze strony klasy, z jednoczesnym powierzaniem ról możliwych do spełnienia,
- uczenie sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych,
- stosowanie indywidualnych wymagań w zakresie podawania nowego materiału i odpowiednich informacji,
- zaznaczanie na marginesie liczby słów błędnie napisanych; uczniowie sami je znajdują poprzez porównanie z tekstem poprawnie napisanym,
- stała współpraca i wymiana informacji między szkołą a domem.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ INTELEKTUALNA W STOPNIU LEKKIM

Niepełnosprawność intelektualna to zaburzenie rozwojowe polegające na znacznym obniżeniu ogólnego poziomu funkcjonowania intelektualnego, któremu towarzyszą deficyty w zakresie zachowań adaptacyjnych (w szczególności niezależności i odpowiedzialności). Nie jest to jednostka chorobowa, lecz zespół objawów towarzyszących wielu chorobom genetycznym (np. zespół Downa), neurologicznym (m.in. mózgowe porażenie dziecięce), metabolicznym, będących następstwem zmian w życiu prenatalnym lub urazów fizycznych doznanych w okresie dzieciństwa.

Niepełnosprawność intelektualną można rozpatrywać w dwóch aspektach:

- kliniczno-medycznym – wówczas termin ten oznacza wrodzone lub istniejące od dzieciństwa obniżenie poziomu rozwoju intelektualnego,
- psychologiczno-społecznym – wówczas główny nacisk kładziony jest na społeczny aspekt upośledzenia, na jego konsekwencje dla umiejętności interpersonalnych i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie (chodzenie do szkoły, pracy, załatwianie spraw formalnych, prowadzenie domu).

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim nie mają fizycznych oznak swojej niepełnosprawności. Posiadają czasem bogaty zasób słownictwa, łatwość w nawiązywaniu kontaktów i wystawiania się w takim stopniu, że w powierzchownych kontaktach trudno zauważyć ich deficyty rozwojowe.

Symptomy trudności:

- niedokładne, ograniczone, niepełne i nieadekwatne wrażenia, spostrzeżenia i wyobrażenia,
- słabo rozwinięty proces analizy i syntezy w postrzeganiu otaczającego świata. Ograniczona umiejętność różnicowania barw, spostrzegania odrębnych elementów oraz traktowania ich całościowo (szczególne trudności w analizowaniu kształtu oraz materiału, z jakiego wykonany jest przedmiot),
- ograniczona pojemność pamięci, utrudnione zapamiętywanie, szybkie zapomnianie, niedokładne odtwarzanie, a także przewaga pamięci mechanicznej nad logiczną (występują przypadki dobrej pamięci fotograficznej),
- skłonność do mechanicznego przyswajania wiedzy,
- uczenie się bez zrozumienia, w wolnym tempie,
- krótka i słaba koncentracja się na treściach trudnych do zrozumienia,
- mniejsza podzielność i ograniczony zakres uwagi,
- uwaga dowolna, dobrze skoncentrowana na materiale konkretnym,
- myślenie ma charakter myślenia konkretno-wyobrażeniowego i sytuacyjnego,
- częste zaburzenie rozwoju mowy (np. wady artykulacyjne: seplenienie, reranie i.in.),
- mały zasób słownictwa (bogatsze jest słownictwo bierne niż czynne),
- trudności z wypowiadaniem myśli i formułowaniem wypowiedzi,

- zburzenia w procesach emocjonalno-motywacyjnych odgrywających istotną rolę w przystosowaniu się dziecka do środowiska i w regulacji jego stosunków z otoczeniem,
- słaby krytycyzm,
- ograniczona zdolność do samokontroli,
- ubóstwo wnioskowania,
- trudności zapamiętywania,
- mała samodzielność myślenia,
- zwolnione tempo pracy,
- prymitywność sądów,
- małe zainteresowanie aktywnością poznawczą i intelektualną,
- nieprawidłowe kontakty z bliskimi osobami,
- niekiedy nieumiejętność zrozumienia cech osobowości, motywów działania, odczytywania tego, co inna osoba myśli i czuje,
- dokonywanie charakterystyki innych osób z perspektywy własnego dobra,
- zaburzona zdolność właściwego odczytywania sytuacji społecznych, relacji, jakie zachodzą między ludźmi,
- skutek zubożenia słownictwa oraz nieprawidłowości rozwojowych mowy, utrudnione komunikowanie się z otoczeniem – dziecko nie może przekazać wszystkiego, co czuje, myśli i spostrzega, stąd problem z umiejętnością rozwiązywania problemów społecznych,
- rzadkie przewidywanie skutków swoich działań,
- preferowanie prośby jako sposobu rozwiązywania różnych zadań życiowych.

Wskazówki do pracy z uczniem z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim:

- postrzeganie konkretnego ucznia bez presji wymogów programowych, z założeniem, że obowiązująca jest podstawa programowa kształcenia ogólnego, a nie – często bardzo ambitne – wybrane przez nauczycieli programy nauczania,
- zredukowanie do niezbędnego minimum tematyki o wysokim stopniu abstrakcji,
- nauczanie oparte na konkretach, ciągłe odwoływanie się do doświadczenia dziecka, stosowanie metod poglądowych, umożliwianie korzystania z różnorodnych pomocy dydaktycznych – plakaty, plansze, kalkulator, liczmany, wykorzystywanie zasobów multimedialnych, ułatwiających skupienie uwagi, jak najczęstsze korzystanie z modeli, konkretów, okazów, liczmanów, przedmiotów możliwych do bezpośredniego poznania, w drugiej kolejności ze słowa mówionego, zaś najrzadziej z tekstu do przeczytania,
- stosowanie przystępnych instrukcji wykonania zadania – obrazkowej, obrazkowo-słownej, multimedialnej,
- troska o przystępność języka: instrukcje krótkie, jednoznaczne i zrozumiałe, zwięzłe i precyzyjne komunikaty słowne,
- dokładne instruowanie wstępne, ciągłe dostarczanie wskazówek w trakcie pracy, stosowanie powtórzeń, ograniczanie instrukcji słownych na rzecz słowno-pokazowych, ciągła kontrola działań ucznia,
- ciągłe upewnianie się, czy uczeń rozumie treść zadania,
- stosowanie metod i oddziaływań na ucznia, które spowodują jego rzeczywiste zainteresowanie zadaniem, np. przygotowanie krótkich tekstów do czytania (z wyraźnym oznaczeniem najważniejszych fragmentów) lub treści zadań matematycznych wykorzystujących hobby lub fascynacje dziecka,
- tworzenie map myśli jako sposób notowania treści lekcji,
- opracowanie zindywidualizowanych materiałów pozwalających uczniowi na wielostronne przyswajanie treści edukacyjnych w sposób interesujący i dostosowany do jego preferencji,

- ułatwianie dziecku wykonanie zadania i opanowanie danej umiejętności poprzez dzielenie jej na etapy,
- rozwijanie strategii pamięciowych ucznia oraz kompensowanie braków w tym zakresie (np. nauka tworzenia notatek obrazkowych przedstawiających sekwencje niezbędnych kroków do rozwiązania zadania, określających elementy pracy, którą należy przygotować),
- wykorzystywanie umownych znaków porządkujących pracę na lekcji, np. kolorowe karteczki, symbole (piktogramy), a także możliwe do wykorzystania symboliczne rysunki z systemów zastępczej komunikacji,
- włączanie ucznia do prac na terenie klasy, szkoły – zwłaszcza takich, w których może osiągać sukcesy jak np. pełnienie różnych dyżurów, wykonywanie prac porządkowych, prace ogrodnicze, prowadzenie hodowli i inne,
- umożliwianie pracy w małych grupach, korzystania ze wsparcia i kompetencji kolegów,
- stosowanie zasady stopniowania trudności – rozpoczynanie od rzeczy prostych,
- praca dydaktyczna polegająca przede wszystkim na nauczaniu czynnościowym, opartym na działaniu ucznia, jego aktywności, zaangażowaniu, przeżywaniu, odkrywaniu i poznawaniu,
- większy nacisk na ćwiczenia w mówieniu mające zastosowanie w sytuacjach dnia codziennego niż na ćwiczenia w pisaniu,
- niezależnie od etapu kształcenia i poziomu abstrakcji matematycznej wykonywanie czynności konkretnych, wyobrażonych i abstrakcyjnych,
- w odniesieniu do uczniów w młodszym wieku szkolnym położenie dużego nacisku na dostarczanie im jak największej liczby doświadczeń z zakresu manipulowania przedmiotami, porównywania, przeliczania konkretów, orientacji w przestrzeni w celu ułatwienia nabywania umiejętności matematycznych,
- ukazywanie związku między wiedzą nabywaną podczas zajęć a jej praktycznym wykorzystywaniem w różnych sytuacjach życia codziennego,
- stwarzanie sytuacji pozwalających na systematyczne powtarzanie opanowanych umiejętności,
- wydłużenie czasu pracy lub skracanie zadań do niezbędnych elementów,
- przygotowywanie dla ucznia sprawdzianów o niższym stopniu trudności, akcentujących umiejętności praktyczne,
- zindywidualizowanie sposobu i kryteriów oceniania ucznia,
- zwracanie głównej uwagi na postęp, a nie wyłącznie efekty,
- branie pod uwagę możliwości ucznia, jego ograniczeń, zainteresowań, właściwego dla niego tempa pracy.

MODUŁ II – Sesja II

Źródła informacji o uczniu ze SPE – analiza dokumentów.

**SPECJALISTYCZNA PORADNIA
PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA „TĘCZA”**ul. Korzeniowskiego 1, 80-508 Gdańsk
tel./fax 58 340-38-29, www.poradniatecza.pl, e-mail: poradnia-gda@o2.plSPECIALISTYCZNA PORADNIA
PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA „TĘCZA”
ul. Korzeniowskiego 1, 80-508 Gdańsk
tel./fax 58 340-38-29
poradnia-gda@o2.pl www.poradniatecza.pl

Gdańsk, dnia 20.07.2018 r.

OPINIA nr

Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Tęcza” w Gdańsku stwierdza, że

ur. 005 r. w Gdańsku, PESEL lat 12; 10

uczenica VII klasy Szkoły Podstawowej przy Zespole Szkół Katolickich im. św. Kazimierza (Pilotów 1, 80-460 Gdańsk) zamieszkała została zbadana psychologicznie i pedagogicznie w tutejszej poradni w dniu: 04.07.2018 r. Badanie przeprowadzono na wniosek matki.

Opinia w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom.

Diagnoza poziomu rozwoju (w tym indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych) oraz opis mechanizmów wyjaśniających funkcjonowanie ucznia.

Dziewczynka badana w poradni po raz drugi. Wcześniejsze badanie wskazało, iż przyczyną trudności Patrycji w nauce jest dysleksja rozwojowa (opinia nr .

Dziewczynka w roku szkolnym 2018/2019 zmieniła szkołę. Do tej pory uczęszczała do Szkoły Baletowej, jednak z powodu nieklasyfikacji z jednego z przedmiotów artystycznych musiała zmienić typ placówki. Patrycja w rozmowie na ten temat wskazuje, że było to dla niej przeżycie, jednak dobrze sobie z tym poradziła. Dziewczynka nadal chce kontynuować rozwijanie pasji, jaką jest taniec.

U dziewczynki nadal utrzymują się wyraźne trudności o charakterze dysleksji rozwojowej. Ma ona trudności ze sprawnym czytaniem, choć rozumie tekst, który przeczytała. W nauce obcych języków można zauważyć zapis fonetyczny, ma kłopot z szybkim podsumowywaniem przeczytanych treści.

Patrycja chętnie współpracuje z osobą badającą. Pracuje bardzo wytrwale, stara się osiągać jak najlepsze wyniki. Dziewczynka pracuje samodzielnie, nie ma potrzeby monitorowania jej pracy. Chętnie podejmuje się kolejnych zadań. Patrycja dość wolno przetwarza materiał matematyczny. Wyraźnie można zauważyć, iż niepowodzenia ją stresują i powodują wzrost napięcia emocjonalnego. Patrycja w sytuacji trudności samodzielnie prosi o pomoc, o doprecyzowanie pytania czy polecenia.

Aktualna ogólna sprawność intelektualna badanej mierzona Skalą Inteligencji Stanford-binet 5 plasuje się na poziomie inteligencji przeciętnej.

Wyniki szczegółowe uzyskane przez osobę badaną wskazują, że rozwój jej funkcji intelektualnych przebiega nieharmonijnie w obszarze niewerbalnym.

Analiza psychogramu wskazuje, że Patrycja na poziomie adekwatnym do wieku opanowała umiejętność sprawnego rozwiązywania zadań logicznych polegających na odkrywaniu relacji, w jakich pozostają względem siebie różne obiekty. Potrafi wykrywać zmiany, którym podlegają kolejne elementy ciągu. Dobrze radzi sobie z rozpoznawaniem relacji pomiędzy elementami układu. Rozpoznaje reguły względem wzorca w zadaniu, dostrzega istotne elementy bądź nieścisłości określonych sytuacji.

Prezentowany przez badaną poziom wiedzy ogólnej gromadzonej zarówno w toku edukacji formalnej, jak i będący efektem stymulacji środowiskowo-kulturowej (m.in. oddziaływania środowiska rodzinnego) świadczy o właściwej stymulacji rozwoju. Wskaźnik ten świadczy o prawidłowym zakresie wiedzy proceduralnej oraz wiedzy ogólnej o otaczającym świecie oraz umiejętności jej werbalizowania. Czynniki te wciąż rozwija się w stopniu większym niż inne przez większą część życia, dlatego też może przyczyniać się do sukcesu edukacyjnego w dorosłości.

Zdolność rozumowania ilościowego rozumianego jako umiejętność rozwiązywania problemów bądź zadań matematycznych rozwija się na poziomie podobnym do reprezentowanego przez większość rówieśników uczennicy.

Patrycja prawidłowo radzi sobie z zadaniami wzrokowo-przestrzennymi. Dostrzega wzory zależności w materiale wizualnym. Uzyskany wynik wskazuje również na prawidłową orientację przestrzenną i rozumienie pojęć związanych z tym obszarem.

Na poziomie przeciętnym plasuje się zakres pamięci roboczej. Świadczy to o prawidłowym rozwoju tej kategorii procesów pamięciowych, w których różnorodne informacje umieszczone pamięci krótkotrwałej są sprawdzane, grupowane i przekształcane. Dobra sprawność pamięci roboczej stanowi warunek efektywnej pracy umysłowej nad różnorodnymi zadaniami. Badana opisany czynnik lepiej rozwinęła w obszarze niewerbalnym, czyli tym, który wymaga mniejszego udziału języka.

Uczennica podczas drugiego badania pracuje z zaangażowaniem, spokojnie, w skupieniu. Badanie kontrolne wykazuje utrzymywanie się poważnych specyficznych trudności w uczeniu się, mimo intensywnej i systematycznej pracy dziewczynki. Nadążanie za tempem pracy klasy oraz samodzielną naukę utrudnia uczennicy słabo opanowana umiejętność czytania. Patrycja w niskim tempie dekoduje pseudosłowa. Tekst wiązany głośno czyta wolno, nie płynnie. Skupianie się na technicznej stronie procesu czytania oraz popełnianie ogromnej liczby błędów i zniekształceń skutkuje niskim poziomem rozumienia treści odczytywanego głośno tekstu. Z tekstem po cichu uczennica pracuje wytrwale, w bardzo wolnym tempie, wykazując się obniżonym poziomem rozumienia odczytywanej treści. Podczas pracy wielokrotnie wraca do tekstu, wspiera się wskaźnikami i fonetyzacją, napotykając na trudności – zwraca się o pomoc. Od czasu ostatniego badania rozwinął się poziom sprawności grafomotorycznej Patrycji, jednak głębokie deficyty w obrębie przetwarzania słuchowo-językowego powodują, że uczennica pisze w zwolnionym tempie. Poziom graficzny pisma w normie. Aspekt poprawności ortograficznej pisma bardzo niski. Uczennica popełnia bardzo dużą liczbę różnorodnych błędów zarówno ortograficznych, jak specyficznych. Patrycja łączy lub rozdziela wyrazy, pisze fonetycznie, dodaje lub opuszcza litery, błędnie zapisuje głoski nosowe, pomija znaki diakrytyczne. Badanie wykazuje występowanie głębokich deficytów w obrębie funkcji percepcyjno-motorycznych ważnych dla procesu uczenia się, w tym czytania i pisania. Zaburzony jest słuch fonemowy. Poważną trudność sprawia Patrycji przeprowadzanie analizy i syntezy fonemowej. Zaburzone jest funkcjonowanie słuchowej pamięci fonologicznej. Słabo funkcjonuje operacyjna pamięć słuchowa. Uczennica nie radzi sobie z dokonywa-

niem przekształceń na materiale werbalnym. Niski jest poziom integracji wzrokowo-słuchowej. Bardzo wolne jest tempo automatycznego nazywania bodźców wzrokowych. Deficyt ten stanowi jedną z przyczyn obserwowalnych trudności uczennicy w zakresie czytania (bardzo wolne tempo czytania, bardzo niska poprawność). Głębokie deficyty słuchowo-językowe utrudniają uczennicy zapamiętanie materiału prezentowanego w formie ustnej, zarówno semantycznego (fakty, pojęcia, definicje), jak i niesemantycznego (liczby, wzory, daty) czy też naukę języków obcych (zapamiętanie słówek, wymowa, pisanie, czytanie). Sprawność krótkotrwałej pamięci wzrokowej materiału złożonego jest obniżona. Niski jest poziom percepcji wzrokowo-przestrzennej i koordynacji wzrokowo-ruchowej podczas pracy z materiałem graficznym. Uczennica w związku z tym może mieć problemy z zachowaniem estetyki rysunków, schematów itp. oraz popełniać błędy w pisaniu.

Mocne strony uczennicy:

- dobra motywacja do pracy,
- wytrwałość,
- podatność na wzmocnienia pozytywne.

Stanowisko poradni – wnioski:

W wyniku badań stwierdza się specyficzne trudności w uczeniu się – **głęboką dysleksję rozwojową**. Obserwowane trudności uwarunkowane są głębokimi i sprzężonymi deficytami w obrębie funkcji percepcyjno-motorycznych. Wskazane jest objęcie uczennicy na terenie szkoły pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

Wskazania dla przedszkola/szkoły:

1. Konieczny udział uczennicy w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych (najlepiej indywidualnych) w celu usprawniania funkcji percepcyjno-motorycznych, utrwalania znajomości zasad pisowni, doskonalenia poziomu ortograficznego pisma oraz umiejętności czytania.
2. Wskazana terapia metodą Instrumental Enrichment.
3. Warunki i formę przeprowadzania egzaminów kończących dany etap nauczania należy dostosować do aktualnych przepisów Centralnej Komisji Egzaminacyjnej względem uczniów posiadających specyficzne trudności w uczeniu się (głęboka dysleksja rozwojowa).
4. W związku z głęboką dysleksją, na wniosek rodziców uczennicy przysługuje prawo do zwolnienia z obowiązkowej nauki drugiego języka obcego.
5. Konieczne dostosowanie metod, tempa i form pracy z uczennicą do jej indywidualnych potrzeb rozwojowych i możliwości psychofizycznych:
 - podczas wykonywania prac pisemnych oraz zadań bazujących na umiejętności czytania, a szczególnie podczas klasówek i sprawdzianów, należy indywidualizować czas pracy uczennicy, dostosowując go do jej potrzeb, ograniczać wywieranie presji czasowej, aby nie pogłębiać problemów dyslektycznych i umożliwić uczennicy pełne zaprezentowanie posiadanej wiedzy i umiejętności: sprawdzać wiedzę uczennicy częściej, a z mniejszych partii materiału; zapoznawać uczennicę z nielinearnymi metodami sporządzania notatek z lekcji (np. mapy myślowe); w arkuszach testów i sprawdzianów stosować przejrzysty układ graficzny. Wprowadzać znacznie uproszczone schematy, tabele, wykresy, rysunki. Popełnianie przez uczennicę specyficznych błędów, wynikających z deficytów w obrębie sfer percepcyjno-motorycznych (np. mylenie cyfr podobnych graficznie i znaków matematycznych, opuszczanie i przestawianie szyku cyfr, błędy w odtwarzaniu figur, rysunków, wzorów, schematów itd.) nie powinno skutkować obniżeniem oceny – należy ustalić z uczennicą sposoby korekty, zwracać jej uwagę na zapis, utrzymywać nawyk każdorazowego sprawdzania zapisu działań,

- w sytuacji sprawdzania wiadomości niezbędna jest atmosfera spokoju i akceptacji; należy brać pod uwagę możliwe trudności Patrycji z szybkim formułowaniem wypowiedzi oraz przypominaniem sobie danych, nazw, dat, terminów, pojęć, dokonywania interpretacji itp. Konieczne jest wspieranie uczennicy pytaniami pomocniczymi, wydłużaniem czasu na zastanowienie i sformułowanie wypowiedzi; należy wdrażać uczennicę do wytrwałości w realizacji zadań, do samokontroli efektów swej pracy, unikania pochopnego działania czy wycofywania się z aktywności,
 - stwarzać sytuacje umożliwiające uczennicy odnoszenie sukcesów w nauce; wspierać ją w kształtowaniu pozytywnej samooceny, kontrolować stan emocjonalny Patrycji; otaczać ją wsparciem i życzliwością,
 - należy stosować przerwy w pracy, zmieniać formy aktywności, stosować aktywizujące metody nauczania: umożliwiać sprawdzanie wiadomości i umiejętności uczennicy również w kontakcie indywidualnym z nauczycielem, bez presji czasowej (należy brać pod uwagę poważne trudności w czytaniu); aspekt poprawności ortograficznej oraz interpunkcyjnej nie powinien wpływać na końcową ocenę prac pisemnych uczennicy. Patrycja powinna być zobowiązana do systematycznej dodatkowej pracy mającej na celu doskonalenie poziomu ortograficznego pisma oraz opanowywania umiejętności czytania najlepiej wg wskazówek nauczyciela języka polskiego lub terapeuty,
 - nie zlecać uczennicy głośnego czytania nieprzygotowanych tekstów na form klasy.
6. W związku ze zmianą szkoły konieczne jest dbanie o życzliwą i wspierającą atmosferę w klasie; należy stwarzać uczennicy możliwość pozytywnego zaistnienia na tle klasy.
 7. Konieczne jest systematyczne monitorowanie pracy uczennicy i uzyskiwanych przez nią efektów oraz obserwowanie jej funkcjonowania społecznego i emocjonalnego.
 8. Zaleca się korzystanie przez uczennicę z audiobooków (obszerne lektury szkolne).
 9. Wskazany systematyczny kontakt z rodzicami uczennicy w celu podejmowania spójnych metod wspierania jej w i pokonywaniu trudności w uczeniu się.

Wskazania dla domu:

1. Dziewczynka powinna dodatkowo systematycznie wykonywać ćwiczenia doskonalące poprawną pisownię, utrzymywać znajomość zasad pisowni, ćwiczyć umiejętność czytania (tempo, technika, rozumienie) – najlepiej pod kierunkiem polonisty lub terapeuty.
2. Wskazana terapia metodą Instrumental Enrichment.
3. Należy wyznaczyć stałe, spokojne miejsce do odrabiania lekcji, wspierać dziewczynkę w zachowaniu ładu i porządku w tym miejscu. Podczas nauki należy stosować jasno określone i wcześniej ustalone krótkie przerwy w pracy. Uczyć córkę planowania i organizacji codziennych czynności/całego dnia.
4. Wdrażać córkę do samodzielności, samokontroli i odpowiedzialności za obowiązki szkolne; pozytywnie motywować ją do systematycznej pracy mającej na celu pokonanie specyficznych trudności w uczeniu się, wspierać ją w ich pokonywaniu, ale nie wyręczać w obowiązkach; unikać nadopiekuńczości.
5. Wspierać córkę w kształtowaniu poczucia własnej wartości. Stosować pochwały oraz zwracać uwagę na pozytywne wydarzenia i zachowania córki i jak najczęściej je podkreślać. Często dokonywać z córką pozytywnego podsumowania danego etapu dnia. Dostrzegać i nagradzać jej starania, wkład pracy, a nie tylko końcowe efekty działania. Należy przydzielać córce obowiązki i zadania, z których jest w stanie się wywiązać.

6. Zaleca się korzystanie przez córkę z audiobooków – podczas słuchania dziewczynka powinna śledzić tekst w książce. Audiobooki nie powinny zastąpić systematycznego treningu czytania.
7. Uczyć córkę metod radzenia sobie ze stresem, odczuwaną frustracją i negatywnymi emocjami; dużo z nią rozmawiać; należy pamiętać, że dziewczynce szczególnie trudno jest sprostać stawianym w szkole wymaganiom, może w związku z tym przeżywać wiele trudnych emocji i zniechęcać się napotykanymi trudnościami.
8. Stwarzać w domu atmosferę nacechowaną spokojem i wzajemną życzliwością wszystkich członków rodziny; dawać córce oznaki akceptacji i bezpieczeństwa.
9. Aktywność córki nie powinna ograniczać się do wielogodzinnej nauki najpierw w szkole, a potem w domu. Rytm dobowy Patrycji powinien cechować się regularnością, zrównoważeniem czasu poświęconego na naukę oraz odpoczynek. Proponować córce udział w dodatkowych zajęciach przynoszących jej radość, relaks i zadowolenie oraz możliwość odnoszenia sukcesów, rozwijania pasji, jak również podejmowania kontaktu i współpracy z rówieśnikami.
10. Wskazane utrzymywanie systematycznego kontaktu ze szkołą w celu podejmowania spójnych działań wspierających córkę w rozwoju oraz pokonywaniu trudności.
11. Warunki i formę przeprowadzania egzaminów kończących poszczególne etapy nauczania należy dostosować do aktualnych przepisów Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej względem uczniów posiadających specyficzne trudności w uczeniu się (głęboka dysleksja rozwojowa). W tym celu należy skontaktować się ze szkołą.
12. W związku z głęboką dysleksją, na wniosek rodziców dziewczynce przysługuje prawo do zwolnienia z obowiązkowej nauki drugiego języka obcego.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 4 w Gdańsku ul. Krzemienieckiej 1, 80-448 Gdańsk
tel. 58 3410542, 58 5201349, www. ppp4.weebly.com, e-mail: ppp4.gda@wp.pl

Gdańsk, dn. 04.05.2014r.

2015?

.....
(pieczęć poradni)

OPINIA NR 4

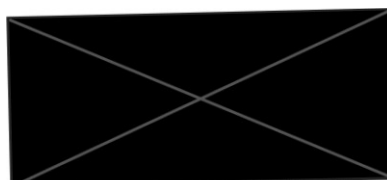
Podstawa prawna: Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. nr 256 poz. 2572, z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz.U. 2013.199), § 4 ust. 1,2.

Imię i nazwisko dziecka:

PESEL:

Data i miejsce urodzenia:

Adres zamieszkania:

Nazwa i adres szkoły/przedszkola: Szkoła Podstawowa Gedanensis, Gdańsk, ul. Dworska 34

ddział przedszkolny/ klasa: klasa 111

W sprawie: oceny poziomu rozwoju

Określenie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dziecka albo pełnoletniego ucznia oraz opis mechanizmów wyjaśniających funkcjonowanie dziecka albo pełnoletniego ucznia.

Diagnoza psychologiczna z dnia 04.05.2015 r.

Uczennica diagnozowana po raz drugi na prośbę rodzica celem dalszej oceny poziomu rozwoju sfery społeczno emocjonalnej. W poprzedniej diagnozie stwierdzono wyraźne cechy **nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem koncentracji uwagi**, poziom rozwoju umysłowego w normie.

W trakcie badania Magda nawiązała prawidłowy kontakt werbalny z sobą badającą. W sferze zachowania przejawy nadpobudliwości psychoruchowej – nadruchliwość w obrębie miejsca siedzenia, męczliwość. Magda miała trudności w skupieniu uwagi na poleceniach, szybko nużyła się pracą, zgłaszała, że chce robić coś innego, przerywała wykonywane zadania, żeby o coś zapytać, często chciała robić przerwy. Polecenia czytała szybko, dość nieuważnie, nie zawsze wiedziała, co należy wykonać. Z uwagi na to część wykonanych prób nie jest do końca diagnostyczna. Analiza uzyskanych wyników wskazuje, że kompetencje społeczno-emocjonalne są rozwinięte nieco nieharmonijnie, lecz zazwyczaj zgodnie z wiekiem życia. Magda prawidłowo różnicuje podstawowe emocje wyrażane mimiką twarzy, zazwyczaj potrafi prawidłowo rozpoznać emocjonalny kontekst sytuacji społecznych. Nieco słabiej rozwinięte są umiejętności regulowania własnych emocji. Dziewczynka zaprzecza np. przeżywaniu emocji strachu, niekiedy też stosuje nieadaptacyjne sposoby radzenia sobie z trudnymi emocjami, bądź opiera się w tym zakresie na swoim najbliższym otoczeniu, może mieć trudność z podjęciem samodzielnych działań zmierzających do zmiany negatywnych emocji na pozytywne. Zazwyczaj potrafi wskazać strategie poznawcze pomagające regulować emocje. Prawidłowa zdolność do rozumienia sytuacji społecznych, rozpoznawania społecznych i emocjonalnych aspektów zdarzeń.

Stanowisko w sprawie, której dotyczy opinia oraz szczegółowe uzasadnienie:

Prawidłowy rozwój intelektualny, cechy nadpobudliwości psychoruchowej. Wskazane wsparcie dziewczynki i stymulacja rozwoju społeczno-emocjonalnego.

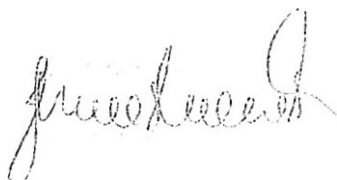
I. Wskazania dla nauczycieli dotyczące pracy z dzieckiem albo pełnoletnim uczniem:

1. W pracy z dzieckiem należy opierać się na jego mocnych stronach.
2. Stwarzanie atmosfery akceptacji, wyrażanie zadowolenia z sukcesów osiągniętych przez dziecko.
3. Wskazana jest współpraca pomiędzy rodzicami dziecka a nauczycielami w szkole na rzecz systematycznej informacji na temat stosowanych metod pracy, zachowań pożądanых, negatywnych oraz stopnia wywiązywania się z przyjętych ustaleń.
4. Ważne jest konstruktywne ukierunkowywanie energii dziecka poprzez np. udział w dodatkowych zajęciach sportowych.
5. Aktualne pozostają zalecenia z poprzedniej opinii.

II. Wskazania dla rodziców dotyczące pracy z dzieckiem albo wskazania dla pełnoletniego ucznia, które powinien stosować w celu rozwiązania zgłaszanego problemu:

1. Istotne jest budowanie jasnego i konsekwentnego podejścia wychowawczego, stawianie rozsądnych granic, kształtowanie zdrowych relacji z dzieckiem.
2. Właściwa organizacja środowiska zewnętrznego (uporządkowanie otoczenia, zawsze „puste” biurko, stałe pory uczenia się).
3. Nauka planowania i organizacji pracy – stawianie dziecku konkretnych celów, podzielonych na możliwe do zrealizowania etapy (rozkładanie złożonych przyszłych zadań na proste, mniej odległe w czasie czynności).
4. Motywowanie dziecka do wykonywania ćwiczeń relaksacyjnych, oddechowych, ćwiczeń poprawiających koncentrację uwagi, wykonywanie niektórych ćwiczeń wspólnie z dzieckiem.

Badający: mgr [REDACTED], psycholog.

ORZECZENIE NR 460 /2015-2016 o potrzebie kształcenia specjalnego

Działając na podstawie art. 71 b ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. nr 256 poz. 2572, nr 273 poz. 2703 i nr 281 poz. 2781; z 2005 r. nr 17 poz. 141, nr 94 poz. 788, nr 122 poz. 1020, nr 131 poz. 1091, nr 167 poz. 1400 i nr 249 poz. 2104; z 2006 r. nr 144 poz. 1043, nr 208 poz. 1532 i nr 227 poz. 1658; z 2007 r. nr 42 poz. 273, nr 80 poz. 542, nr 115 poz. 791, nr 120 poz. 818, nr 180 poz. 1280 i nr 181 poz. 1292 oraz z 2008 r. nr 70 poz. 416 i nr 145 poz. 917),

na wniosek:

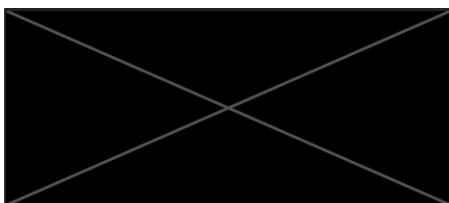
[REDAKTOWANE]

(imię i nazwisko wnioskodawcy)

Zespół Orzekający Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 4 w Gdańsku, ul. Krzemienieckiej 1

(nazwa i adres poradni)

w składzie:

- Przewodniczący Zespołu
- Psycholog
- Pedagog
- Logopeda
- Lekarz

orzeka o potrzebie kształcenia specjalnego

[REDAKTOWANE]

(imię/imiona i nazwisko dziecka)

2006 r., Wejherowo

(data i miejsce urodzenia dziecka)

Szkoła Podstawowa nr 45, ul. Matki Polki 3A, klasa III

(nazwa i adres przedszkola lub nazwa i adres szkoły, oznaczenie klas, nazwa zawodu)

[REDAKTOWANE]

(imiona i nazwiska rodziców/prawnych opiekunów)

[REDAKTOWANE]

(adres zamieszkania rodziców/prawnych opiekunów)

na czas do ukończenia szkoły podstawowej

z uwagi na (należy wskazać rodzaj niepełnosprawności dziecka, w tym stopień upośledzenia umysłowego lub niedostosowanie społeczne, wymagające stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy; w przypadku niepełnosprawności sprzężonej należy wskazać współwystępujące niepełnosprawności): **autyzm – Zespół Aspergera.**

Orzeczenie wydaje się na okres roku szkolnego, etapu edukacyjnego albo okresu kształcenia w danej szkole, z tym że orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego dla uczniów szkół podstawowych z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim wydaje się na okres każdego etapu edukacyjnego w tej szkole.

Diagnoza:

Zespół przedstawia diagnozę, w tym informacje o możliwościach rozwojowych i potencjale dziecka:

Krystian jest uczniem o zaburzonym rozwoju emocjonalno-społecznym. Rozpoznano u niego Zespół Aspergera. Wywiad okołoporodowy powikłany. Dziecko urodziło się z cechami niedotlenienia. Trudności chłopca obserwowane są w obszarze emocji, motywacji umiejętności społecznych oraz w obszarze edukacji szkolnej. Krystian często błędnie rozpoznaje stany emocjonalne innych osób, wnioskując na podstawie komunikacji niewerbalnej.

Ma również trudności w identyfikowaniu własnych emocji. Odczuwa je prawdopodobnie jako uogólnione, nieodróżnicowane pobudzenie. Pytany o konkretne stany emocjonalne twierdzi, że rzadko je odczuwa. Dziecko ma niski próg frustracji. Gdy sytuacja odbiega od jego oczekiwań, izoluje się, obwinia innych, obraża się, jest przekorny. Ma bardzo niską tolerancję na porażki. Ma tendencje do obwiniania innych za swoje trudności. Chłopiec ma ograniczone strategie samouspokajania się i samokontroli emocjonalnej.

W sytuacjach powodujących napięcia emocjonalne reaguje agresją, zaprzeczaniem lub ucieczką. W obszarze tym obserwuje się jednak pozytywne tendencje. Liczba zachowań niepożądanych wyraźnie spada. Chłopiec podejmuje udane próby wyciszenia się poprzez odizolowanie się od otoczenia. Krystian ma trudności w rozumieniu sytuacji społecznych, często mylnie interpretuje motywacje i intencje innych osób, przypisując im złą wolę. Zauważa się jednak rozwój potrzeby afiliacji. Chłopcowi zależy na kontaktach z rówieśnikami. Coraz częściej włącza się w zabawy rówieśników i podejmuje dialog. W stosunku do kolegów deklaruje chęć pomagania, pocieszania. Przyjmuje również pomoc od innych dzieci.

Chłopiec jest bardzo męczliwy, łatwo się zniechęca. Przejawia niechęć do nauki szkolnej.

Aktualna diagnoza umiejętności szkolnych w zakresie czytania i pisania wykazała niepełną znajomość liter wielkich oraz utrzymujące się mylenie znaków podobnych graficznie. Technika głośnego czytania metodą sylabową, przy czym w zależności od poziomu tekstu występują trudności w dekodowaniu. Krystian samodzielnie pracuje z tekstem na poziomie klasy I. Analiza jakościowa umiejętności pisania wskazuje na słabszy rozwój, biorąc pod uwagę poprawność (nie zawsze prawidłowa struktura wyrazów, zamiana liter, „zlepki” literowe) i grafomotorykę. Percepcja słuchowa obniżona w obszarze analizy i syntezy głoskowej.

Aktualny poziom rozwoju umysłowego Krystiana mieści się w granicach inteligencji przeciętnej. Rozwój chłopca jest nieharmonijny. Na dobrym poziomie wykształca się percepcja wzrokowa, Krystian jest spostrzegawczy, ma przeciętnie wykształconą pamięć wzrokowo-przestrzenną oraz rozumowanie przestrzenne. Na dobrym poziomie wykształca się rozumowanie logiczno-matematyczne.

Nieharmonijnie rozwija się sfera werbalna. Chłopiec dobrze rozumie mowę w formie zdań złożonych podrzędnie. Trudności sprawia mu rozumienie i zapamiętanie wielozdaniowych tekstów opowiadań. Chłopiec nie śledzi wątków, ma trudności w uogólnianiu i wyciąganiu wniosków w oparciu o materiał literacki. Krystian ma również trudności w konstruowaniu samodzielnych, dłuższych wypowiedzi na zadany temat. Mimo niskiej motywacji, męczliwości, chłopiec w kontakcie indywidualnym jest zdyscyplinowany i stara się wykonać powierzone mu zadania.

Zalecenia:

Zespół zaleca zastosować wobec dziecka (należy wskazać zalecane: warunki realizacji potrzeb edukacyjnych, formy stymulacji, rewalidacji, terapii, usprawniania, rozwijania potencjalnych możliwości i mocnych stron dziecka oraz inne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także najkorzystniejsze dla dziecka formy kształcenia specjalnego: w przedszkolu ogólnodostępnym, w tym z oddziałami integracyjnymi, integracyjnym albo specjalnym, szkole ogólnodostępnej, szkole integracyjnej lub

oddziale integracyjnym, szkole specjalnej lub oddziale specjalnym, ośrodka rewalidacyjno-wychowawczym albo w szkole zorganizowanej w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii lub w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym).

_____ cd. orzeczenie:

(pieczęć poradni)

1. Kształcenie specjalne w oddziale integracyjnym szkoły ogólnodostępnej.
2. Rewalidacja indywidualna.
3. Należy objąć Krystiana Indywidualnym Programem Edukacyjno-Terapeutycznym.
4. Terapia psychologiczna stymulująca rozwój kompetencji społecznych.
5. Terapia pedagogiczna.
6. Wskazane są zajęcia o charakterze socjoterapii.
7. Z uwagi na sposób funkcjonowania ucznia w szkole wskazane jest indywidualne wsparcie nauczyciela.

Uzasadnienie:

(Należy wskazać elementy diagnozy uzasadniające potrzebę kształcenia specjalnego i zalecane najkorzystniejsze formy kształcenia specjalnego oraz uzasadnić zalecane formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej i określić spodziewane efekty tej pomocy. W przypadku wydania nowego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, należy wskazać okoliczności, które zespół uznał za istotne dla rozstrzygnięcia oraz wyjaśnienie powodów, na podstawie których stwierdził potrzebę wydania nowego orzeczenia).

Aktualny poziom funkcjonowania dziecka wymaga objęcia go kształceniem specjalnym.

Z uwagi na autyzm – Zespół Aspergera, Krystian jest dzieckiem o specjalnych potrzebach edukacyjnych i wymaga indywidualizacji procesu pedagogicznego. Ze względu na deficyty w obszarze kontaktów społecznych, mowy i komunikowania się zalecana forma kształcenia i rodzaj pomocy psychologiczno-pedagogicznej pozwolą na efektywne oddziaływania edukacyjno-wychowawcze oraz terapeutyczne, co zapewni potrzebną stymulację i umożliwi dalszy rozwój oraz wykorzystanie potencjału rozwojowego dziecka.

Uchyla się** orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego nr z dnia wydane przez

Od niniejszego orzeczenia przysługuje wnioskodawcy odwołanie do Kuratora Oświaty w Gdańsku za pośrednictwem zespołu orzekającego, który wydał orzeczenie, w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia.

.....
(podpis przewodniczącego zespołu orzekającego)

Otrzymuje: Wnioskodawca (adres zamieszkania).

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 7
ul. Traugutta 82
80-27-532

(pieczęć publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej)

Gdańsk, dn. 19 sierpnia 2019 roku
(miejscowość, data)

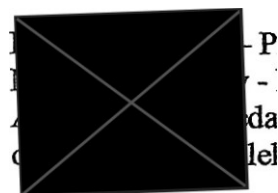
PPP7.430.2019

ORZECZENIE NR [REDAKTOWANE] o potrzebie kształcenia specjalnego

Działając na podstawie art. 127 ust. 10 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59 i 949), na wniosek:

[REDAKTOWANE]
(imię i nazwisko wnioskodawcy)

Zespół Orzekający Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Nr 7 w Gdańsku, ul. Traugutta 82
(nazwa i adres publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej)

w składzie:

- Przewodniczący Zespołu Orzekającego,
- Psycholog,
- Pedagog-Logopeda,
- Lekarz,

orzeka o potrzebie kształcenia specjalnego

[REDAKTOWANE]
(imię/imiiona i nazwisko dziecka lub ucznia)
[REDAKTOWANE] 2009 roku w Gdańsku
(data i miejsce urodzenia dziecka lub ucznia)

[REDAKTOWANE]
(numer PESEL dziecka lub ucznia, a w przypadku braku numeru PESEL – seria i numer dokumentu potwierdzającego jego tożsamość)

[REDAKTOWANE]
(adres zamieszkania dziecka lub ucznia)

Gdańska Szkoła Podstawowa, ul. Małomiejska 58, Gdańsk, kl. III (2018/2019)

(nazwa i adres przedszkola, innej formy wychowania przedszkolnego, szkoły lub ośrodka, o którym mowa w art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, a w przypadku ucznia – także oznaczenie klasy)

[REDAKTOWANE]
(imiiona i nazwiska rodziców oraz adres ich zamieszkania)

na okres³: II etapu edukacyjnego

- 1 Nazwę zawodu wpisuje się wyłącznie w przypadku ucznia uczęszczającego do szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe.
- 2 Zgodnie z art. 4 pkt 19 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, przez rodziców należy rozumieć także prawnych opiekunów dziecka oraz osoby (podmioty) sprawujące pieczę zastępczą nad dzieckiem.
- 3 Orzeczenie wydaje się na okres wychowania przedszkolnego, roku szkolnego albo etapu edukacyjnego. W przypadku ucznia szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej termin ważności orzeczenia nie może przypadać później niż koniec roku szkolnego, w roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy 24. rok życia.

ze względu na⁴:

- 1) niepełnosprawność dziecka lub ucznia:
 - a) niesłyszące,
 - b) słabosłyszące,
 - c) niewidzące,
 - d) słabowidzące,
 - e) niepełnosprawne ruchowo, w tym z afazją,
 - f) niepełnosprawne intelektualnie w stopniu lekkim,
 - g) niepełnosprawne intelektualnie w stopniu umiarkowanym,
 - h) niepełnosprawne intelektualnie w stopniu znacznym,
 - i) z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,
 - j) z niepełnosprawnością sprzężoną⁵,
niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim, niepełnosprawność ruchowa,
- 2) niedostosowanie społeczne,
- 3) zagrożenie niedostosowaniem społecznym.

Diagnoza:

Zespół Orzekający przedstawia diagnozę funkcjonowania dziecka lub ucznia, z uwzględnieniem potencjału rozwojowego oraz mocnych stron i uzdolnień dziecka lub ucznia oraz występujących w środowisku nauczania i wychowania barier i ograniczeń utrudniających jego funkcjonowanie:

Aleksandra dwukrotnie realizowała ROPP. Od klasy 1. jest objęta kształceniem specjalnym z uwagi na niepełnosprawność ruchową (obniżone napięcie mięśniowe, skolioza). Przeszła również operację rozszczepu podniebienia. U dziewczynki zdiagnozowano także epilepsję, od maja jest leczona farmakologicznie, aktualnie bez ataków. Jest objęta opieką wielu lekarzy specjalistów (m.in. neurolog, ortopeda, rehabilitant, kardiolog). Korzysta w szkole z zajęć rewalidacji indywidualnej i z terapii logopedycznej. Poza szkołą korzysta z rehabilitacji ruchowej i z fizjoterapii manualnej.

Z informacji ze świadectwa szkolnego wynika, że Aleksandra jest dziewczynką pogodną i życzliwą. Zadania wykonuje na ogół szybko z pomocą nauczyciela. Na zajęciach nie zawsze potrafi skupić uwagę, szybko się zniechęca podczas wykonywania trudniejszych zadań. Zawsze przygotowana do zajęć. Czyta płynnie krótkie, wyćwiczone teksty, przy nowych dłuższych pojawiają się trudności. Skupienie uwagi na technice czytania oraz problemy z koncentracją powodują kłopoty z rozumieniem. Wypowiada się chętnie, stosując przeważnie prawidłowe formy gramatyczne. Ma problemy z wypowiedziami pisemnymi. Zna niektóre zasady ortograficzne, ale nie zawsze potrafi je zastosować. W przepisywaniu robi błędy. Radzi sobie z liczeniem w przód i tył do 100. Dobrze opanowała dodawanie i odejmowanie sposobem pisemnym. Kłopoty cały czas sprawia jej mnożenie i dzielenie. Zadania tekstowe wykonuje z pomocą nauczyciela.

Podczas badania w Poradni Aleksandra nawiązała prawidłowy kontakt werbalny i emocjonalny z badającym. Chętnie podjęła współpracę, potrafiła podporządkować się stawianym wymaganiom. Spontanicznie wypowiadała się podczas wykonywania powierzonych jej zadań, a na zadawane pytania udzielała poprawnych odpowiedzi. Tempo pracy zmienne, w zależności od rodzaju zadania. Pracowała z właściwą motywacją, prezentowała potrzebę osiągnięć. Pochwała i zachęta motywowały dziewczynkę do dalszej pracy. Wytrwała w działaniu, wszystkie zadania doprowadzała do końca. W warunkach poradnianych prawidłowo koncentrowała uwagę. Mowa artykulacyjnie zaburzona.

4 Właściwe podkreślić; w przypadku gdy potrzeba kształcenia specjalnego wynika zarówno z występowania u ucznia niepełnosprawności, jak i niedostosowania społecznego albo zagrożenia niedostosowaniem społecznym, należy podkreślić występującą u ucznia niepełnosprawność lub niepełnosprawności (pkt 1 lit. a-j) oraz niedostosowanie społeczne (pkt 2) albo zagrożenie niedostosowaniem społecznym (pkt 3).

5 Wskazać współwystępujące niepełnosprawności, o których mowa w lit. a-i.

Wyniki diagnozy psychologicznej, przeprowadzonej we wrześniu 2018, wskazują na znacznie wolniejszy oraz nieharmonijny rozwój umysłowy uczennicy. Ogólna sprawność umysłowa, biorąc pod uwagę efekt Flynna, plasuje się w granicach niepełnosprawności intelektualnej w stopniu lekkim. Zaznacza się przewaga inteligencji słowno-pojęciowej (poziom niższy od przeciętnego), co świadczy o dobrej stymulacji intelektualnej ze strony środowiska wychowawczego. Prawidłowo wykształca się u uczennicy myślenie abstrakcyjne, rozumiane jako umiejętność porównywania, uogólniania i tworzenia pojęć nadrzędnych w oparciu o materiał słowny. Poniżej oczekiwań rozwija się natomiast rozumowanie arytmetyczne, potrafi ona wykonać tylko proste operacje matematyczne – na konkretnych. Dziewczynka operuje obecnie odpowiednim do wieku zasobem słów i pojęć. Dysponuje odpowiednim do wieku zasobem wiadomości praktycznych, wymagających sądzenia, oceniania oraz prawidłowego reagowania na otaczającą rzeczywistość, dość dobrze przyswoiła sobie obowiązujące normy i proste zachowania społeczne. Zasób wiedzy ogólnej wymaga uzupełnienia. Dziewczynkę cechuje słabsza bezpośrednia pamięć słuchowa, co utrudnia jej zapamiętywanie poleceń i informacji przekazywanych podczas zajęć lekcyjnych, szczególnie tych kierowanych do grupy, a nie bezpośrednio do niej. Na znacznie niższym poziomie (w granicach niepełnosprawności intelektualnej w stopniu lekkim) plasują się funkcje wymagające dobrej percepcji wzrokowej i wyobraźni przestrzennej. Zaburzona jest koordynacja wzrokowo-ruchowa. Na niskim poziomie funkcjonuje analiza i synteza wzrokowa, bardzo słaba jest umiejętność organizowania w logiczną całość wzrokowo spostrzeganego materiału. Aleksandra w wolnym tempie uczy się nowych struktur graficznych metodą wzrokowo-ruchową. Ma trudności ze spostrzeganiem wzrokowym, z odróżnianiem elementów istotnych od nieistotnych na materiale obrazkowym. Zaburzona jest u niej percepcja wzrokowa. Istotnie obniżona w stosunku do wieku jest również sprawność grafomotoryczna w zakresie tempa kreślenia znaków graficznych. Lateralizacja czynności ruchowych ręki i oka jest skrzyżowana (praworęczność przy dominacji lewego oka).

W trakcie pracy na materiale typowo szkolnym obserwowano istotny wpływ kondycji psychofizycznej na osiągnięte wyniki. W momencie zmęczenia dziewczynka udzielała pochopnych odpowiedzi, jak najszybciej chciała zakończyć swoją pracę. Podobną prawidłowość zauważono podczas wykonywania zadań, które Aleksandra oceniała subiektywnie jako zbyt trudne.

Na podstawie diagnozy pedagogicznej stwierdzono, że prawidłowo utrwalona jest orientacja w najbliższym środowisku domowym i społeczno-przyrodniczym. Pojęcia czasowo-przestrzenne oraz orientacja w schemacie ciała również są poprawnie utrwalone. Mowa opowieściowa jest poprawnie rozwinięta, jednak uczennica nie zawsze dostrzega zależności w historyce obrazkowej, ale stara się ująć wydarzenia w logiczny ciąg, wypowiedź na jej temat jest poprawna, podczas wypowiedzi posługuje się zdaniami. Poziom graficzny pisma jest obniżony – literki są niekształtne, połączone między sobą, nie zawsze mieszczące się w liniaturze, przeważnie czytelne. Uczennica pisze ręką prawą, uchwyt przyrządu pisaćcego bywa nieprawidłowy. Uczennica opanowała umiejętność czytania na przeciętnym poziomie. W chwili obecnej czyta przeważnie metodą całościową. Tempo czytania przeciętne. Rozumienie samodzielnie przeczytanego tekstu metodą głośną jest poprawne. Podczas prób pisania popełnia błędy ortograficzne, myli litery o podobnym brzmieniu, dodaje, opuszcza litery w wyrazach, jak i całe wyrazy, opuszcza detale liter, zmienia znaczenie wyrazów, łączy ze sobą wyrazy, utrwalenia wymaga pisownia małą i wielką literą (początek zdania) oraz interpunkcja (zapomina o kropkach na końcu zdania).

Diagnozę funkcjonalną specyficznych trudności w uczeniu się matematyki wykonano skalą testu Profil Arytmetyczny – D. Podczas diagnozy, w sytuacji zadaniowej typu matematycznego, uczennica pracuje w zmiennym tempie, zadania wymagające biegłości liczenia (mnożenie) wykonuje niechętnie, a czasami wręcz rezygnuje z ich wykonania (dzielenie). Aleksandra poprawnie przelicza elementy zbiorów, co wskazuje na dobrą spostrzegawczość wzrokową i prawidłowo rozwiniętą koordynację wzrokowo-ruchową dziewczynki: obiekty przelicza, wskazując palcami. Najlepiej radzi sobie z przeliczaniem przedmiotów ułożonych w szeregu. Uczennica zna i poprawnie nazywa podstawowe figury geometryczne.

Bez trudu zamienia liczebniki na graficzne symbole arytmetyczne – zna obraz graficzny liczb i nie ma trudności w transkodowaniu liczb w kierunku słuchane–pisane.

Trudność sprawiło uczennicy zadanie wymagające wskazania podanej liczby na odcinku liczbowym, co może świadczyć o niskim poziomie rozumienia aspektu formalnego i porządkowego liczb naturalnych. Z pewnym trudem Ola identyfikowała liczby w systemie pozycyjnym, mimo precyzyjnego wyjaśnienia polecenia. Poprawna jest umiejętność szacowania przybliżonej wartości bez liczenia. Dziewczynka jednak nie jest pewna swoich wiadomości, mimo podania prawidłowej odpowiedzi. Podczas prób dodawania i odejmowania, w Teście Rozumowania Arytmetycznego, Ola liczy w wolnym tempie, nie potrafi skorzystać z podanej zasady liczenia. W działaniach wymagających biegłości liczenia (w dodawaniu i odejmowaniu) popełnia częste pomyłki, korzysta z wydłużonego czasu. Liczy na palcach. Nie nabyła biegłości w posługiwaniu się liczydłem czy patyczkami, co znacznie wydłuża jej pracę. W teście wymagającym biegłości liczenia z zastosowaniem prostych przykładów tabliczki mnożenia również potrzebuje wydłużenia czasu, mimo to popełnia błędy. Umiejętność liczenia w pamięci wykształcona jest w słabym stopniu.

Badanie pod kątem dojrzałości operacyjnej na poziomie konkretnym wykazało, że dziewczynka znajduje się na poziomie przedoperacyjnym w zakresie uznawania stałości ilości nieciągłych (wnioskowanie o równoliczności elementów mimo obserwowanych zmian w układzie elementów w porównywanych zbiorów) oraz w zakresie uznawania stałości masy (zdolność do ujmowania, że jest tyle samo, mimo że zmiany przekształcające sugerują, że po przekształceniu jest więcej lub mniej), a także w zakresie stałości długości (ujmowanie długości elementów jako stałej mimo obserwowanych przekształceń). W związku z tym potrzebuje ona wielu doświadczeń w manipulowaniu na konkretach, aby mogła przejść na poziom wymagający rozumienia pojęcia liczby na poziomie symbolicznym. Powinna mieć wiele okazji do przeliczania przedmiotów, grupowania w pary, porównywania liczebności zbiorów. W rozumieniu liczby w aspekcie porządkowym (zdolność do ujmowania każdego z porządkowanych elementów jako mniejszego i jednocześnie jako większego w zbiorze już uporządkowanym – konsekwentne serie) również nie osiągnęła dojrzałości operacyjnej.

Badanie wskazuje, że uczennica nie wykorzystuje operacyjnego rozumowania w rozwiązywaniu zadań. W związku z tym na pewno będzie miała problemy ze zrozumieniem i opanowaniem czterech działań arytmetycznych oraz uchwyceniem matematycznego sensu zadań tekstowych.

Mocne strony: wyćwiczona płynność czytania, prawidłowe rozumienie mowy, chęć do współpracy z osobą dorosłą, wrażliwość na sukces, pochwałę, pogodne usposobienie,

Bariery środowiskowe: duża grupa rówieśnicza w sytuacji konieczności dużej koncentracji uwagi i podejmowania wysiłku intelektualnego, brak zindywidualizowanego wsparcia nauczyciela – pedagoga specjalnego, zbyt szybkie tempo pracy, zbyt wiele bodźców rozpraszających, konieczność przebywania zbyt długo w pozycji siedzącej.

Zalecenia:

Zespół Orzekający zaleca:

1) (należy określić zalecane warunki i formy wsparcia umożliwiające realizację indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dziecka lub ucznia, w tym warunków rozwijania jego potencjalnych możliwości i mocnych stron, wzmacniania aktywności i uczestnictwa dziecka lub ucznia w życiu przedszkola, innej formy wychowania przedszkolnego, szkoły, ośrodka lub placówki, o których mowa w art. 2 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, oraz jeżeli zachodzi potrzeba indywidualnego wsparcia dziecka lub ucznia ze strony dodatkowo zatrudnionej kadry – zakres tego wsparcia, wraz z uzasadnieniem).

W procesie edukacji należy dostosować metody, warunki i formy wsparcia umożliwiające realizację indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczennicy:

- a) Aleksandra powinna siedzieć blisko nauczyciela i tablicy. Wydłużyć limit czasu na wykonanie zadań, także podczas klasówek i sprawdzianów. Pracować z dzieckiem na materiale konkretnym. W miarę potrzeb przygotowywać karty pracy stosowne do tematu lekcji. Podczas wykonywania zadań uwzględniać ograniczenia motoryczne uczennicy, jeżeli zajdzie taka potrzeba, pomagać zapisywać uczennicy niezbędne notatki, informacje. Z uwagi na męczliwość w czasie pracy umysłowej stosować przerwy. Dzielić materiał na mniejsze partie. Oceniać wysiłek włożony w wykonanie zadania, a nie tylko efekt końcowy. Uwzględniać ograniczenia spowodowane obniżonymi możliwościami intelektualnymi ze wszystkimi tego konsekwencjami co do tempa pracy, zakresu wiedzy i umiejętności poznawczych. Konieczne jest urozmaicenie procesu nauczania, przerw, aby utrzymać motywację i uwagę dziewczynki na odpowiednim poziomie,
- b) Aleksandra powinna pracować programem dostosowanym do jej możliwości intelektualnych oraz ruchowych,
- c) należy rozwijać zainteresowania uczennicy – muzyka, plastyka na zajęciach pozalekcyjnych,
- d) należy okazać dużo wsparcia oraz cierpliwości w kontakcie, egzekwowanie wiedzy należy przeprowadzać w atmosferze spokoju,
- e) istotne jest, by kontrolować przebieg pracy uczennicy na materiale wymagającym zaangażowania funkcji wzrokowych: koordynacji wzrokowo-ruchowej, pamięci wzrokowej,
- f) konieczne jest, aby stwarzać warunki do bezpiecznego poruszania się w szkole. Zadbać, aby uczennica nie była narażona na kontuzję, w związku z niepełnosprawnością ruchową,
- g) w pracy terapeutycznej opierać się na mocnych stronach dziewczynki. Intensywnej stymulacji wymagają funkcje wzrokowo-przestrzenne,
- h) podczas zajęć matematycznych:
 - zakres liczbowy oraz stopień trudności zadań matematycznych (tekstowych) należy dostosować do aktualnych możliwości intelektualnych dziewczynki,
 - zadania złożone dzielić na mniejsze,
 - polecenia na sprawdzianie podawać w formie prostych i krótkich zdań,
- i) warunki zdania egzaminów zewnętrznych na zakończenie szkoły podstawowej (sprawdzian) regulamin OKE,
- j) na wniosek rodziców Aleksandra może być zwolniona z nauki drugiego języka obcego.

Uzasadnienie: z uwagi na niepełnosprawność sprzężoną proponowane dostosowanie warunków i form pracy wpłynie korzystnie na proces nauczania oraz zdobywania wiedzy i umiejętności szkolnych uczennicy, pozwoli na rozwijanie zainteresowań i lepszy ogólny rozwój.

2) (należy określić zalecane cele rozwojowe i terapeutyczne do realizacji podczas zajęć wychowania przedszkolnego lub zajęć edukacyjnych, zajęć rewalidacyjnych, socjoterapeutycznych i resocjalizacyjnych oraz w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej dziecku lub uczniowi i, w zależności od potrzeb, jego rodzicom, przez przedszkole, inną formę wychowania przedszkolnego, szkołę, ośrodek lub placówkę, o których mowa w art. 2 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, oraz poradnię, wraz ze wskazaniem zalecanych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a w przypadku dzieci i uczniów niepełnosprawnych – również zalecanych rodzajów zajęć rewalidacyjnych, wraz z uzasadnieniem).

Aktualne najważniejsze cele rozwojowe to: nauka podstawowych umiejętności szkolnych, a więc: czytania ze zrozumieniem, pisanie, liczenia (mnożenia i dzielenia), przygotowanie do jak największej samodzielności, do radzenia sobie w różnych sytuacjach społecznych, optymalne funkcjonowanie emocjonalne i intelektualne, poprawa postawy ciała.

Najważniejsze cele terapeutyczne to: usprawnianie mowy i wymowy, usprawnianie motoryki małej i koordynacji wzrokowo-ruchowej oraz pamięci wzrokowej, wzmacnianie mięśni, poprawa ogólnej sprawności fizycznej, doskonalenie wszystkich funkcji poznawczych.

Z uwagi na powyższe zaleca się:

- indywidualne zajęcia rewalidacyjne ukierunkowane na stymulowanie rozwoju poznawczego, usprawnianie motoryki małej, usprawnianie analizatorów, ćwiczenia podstawowych umiejętności szkolnych,
- terapię logopedyczną ukierunkowaną na rozbudowywanie umiejętności komunikacyjnych,
- w miarę możliwości w placówce lub poza szkołą zaleca się rehabilitację ruchową.

Uzasadnienie: zalecane formy terapii usprawnią słabiej rozwijające się funkcje, co przyczyni się do lepszego funkcjonowania uczennicy w sytuacjach szkolnych i życiowych.

3) (należy określić wszystkie możliwe formy kształcenia specjalnego, poczynając od najkorzystniejszej dla dziecka lub ucznia, według Zespołu Orzekającego, formy kształcenia specjalnego, wraz z uzasadnieniem).

Najlepszym miejscem kształcenia jest mało liczna klasa integrycyjna. Umożliwia ona udział dziecka w zajęciach w mniej licznej grupie oraz pomoc ze strony nauczyciela wspomagającego i indywidualizację pracy. Ponadto Aleksandra potrzebuje specjalistycznych zajęć o charakterze terapeutycznym. Przy swojej niepełnosprawności potrzebuje także dużo zrozumienia i umiejętności dostosowywania programu nauczania do swoich potrzeb i możliwości poznawczo-percepcyjnych. Dziewczynka może także uczęszczać do klasy ogólnodostępnej, do mniej licznej klasy. Jednak nadal wymagać będzie stworzenia jej optymalnych warunków do funkcjonowania oraz specjalistycznych zajęć. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego ma prawo także do nauki w szkole specjalnej. Wybór szkoły pozostawia się w gestii rodziców.

4) (należy określić potrzebę realizacji wybranych zajęć wychowania przedszkolnego lub zajęć edukacyjnych indywidualnie z dzieckiem lub uczniem lub w grupie liczącej do 5 dzieci lub uczniów – w przypadku dziecka lub ucznia napotykającego na trudności w funkcjonowaniu wspólnie z oddziałem przedszkolnym lub szkolnym, wraz z uzasadnieniem).

Nie ma takiej potrzeby.

5) (należy określić zalecane działania ukierunkowane na poprawę funkcjonowania dziecka lub ucznia i wzmacnianie jego uczestnictwa w życiu przedszkola, innej formy wychowania przedszkolnego, szkoły, ośrodka lub placówki, o których mowa w art. 2 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, oraz działania wspierające rodziców dziecka lub ucznia, wraz z uzasadnieniem).

Aleksandra powinna brać udział we wszystkich szkolnych aktywnościach, to jest: uroczystościach szkolnych i klasowych, wycieczkach i innych. Nadal należy dbać o jej integrację z grupą rówieśniczą. Wskazane jest eksponowanie na forum grupy mocnych stron dziewczynki i pokazywanie, że mimo niepełnosprawności może być za pewne rzeczy uznawana i podziwiana.

Uzasadnienie: dzięki możliwości samorealizacji Aleksandra będzie mogła zaspokoić swoją potrzebę sukcesu oraz wzmacniać poczucie własnej wartości. Pełne uczestnictwo w tych samych aktywnościach co rówieśnicy pomoże w integracji z grupą klasową oraz uświadomi uczennicy, że pomimo niepełnosprawności może się realizować i doskonalić.

6) (należy określić, w zależności od potrzeb dziecka lub ucznia niepełnosprawnego, niezbędny w procesie kształcenia sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, wraz z uzasadnieniem⁶⁾).

Środki dydaktyczne wg uznania nauczyciela zgodnie z metodyką nauczania danego przedmiotu oraz odpowiednio do indywidualnych możliwości dziecka. Przygotowywane przez nauczyciela karty pracy powinny uwzględniać niższe od rówieśników możliwości intelektualne oraz niskie możliwości wzrokowo-ruchowe. Uczennica powinna doskonalić umiejętność posługiwania się komputerem (czytanie, pisanie, pozyskiwanie informacji). W przypadku obszerniejszych lektur może korzystać z audiobooków. Powyższe uwagi odnoszą się do wszystkich przedmiotów szkolnych. Należy jednak monitorować potrzeby edukacyjne uczennicy i w razie konieczności, po konsultacjach z rodzicami, je zaspokajać, także poprzez sprzęt specjalistyczny.

Uzasadnienie: z uwagi na niepełnosprawność sprzężoną Aleksandra wymaga niekiedy odmiennych niż rówieśnicy pomocy dydaktycznych.

7) (należy określić zalecane sposoby oceny efektów działań podjętych przez przedszkole, inną formę wychowania przedszkolnego, szkołę, ośrodek lub placówkę, o których mowa w art. 2 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, w celu realizacji zaleceń, o których mowa w pkt 1-6).

Na bieżąco monitorowanie efektów edukacyjnych przy ewaluowaniu – wspólnie z rodzicami dziewczynki. Kolejne pełne badanie psychologiczno-pedagogiczne należy przeprowadzić pod koniec szkoły podstawowej. Także wtedy niezbędna będzie indywidualna konsultacja z doradcą zawodowym w tut. Poradni. W razie trudności w nauczaniu Aleksandry wskazany jest kontakt z tut. Poradnią także w trakcie II etapu edukacyjnego. Należy wspierać mamę Aleksandry w rehabilitowaniu córki, także pod względem materialno-socjalnym.

Dodatkowe informacje:

(w zależności od potrzeb podaje się dodatkowe istotne informacje o dziecku lub uczniu, w szczególności o wspomagającej lub alternatywnej metodzie komunikacji (AAC), którą posługuje się dziecko lub uczeń).

Nie dotyczy.

W przypadku wydania nowego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego należy wskazać okoliczności, które Zespół Orzekający uznał za istotne dla rozstrzygnięcia oraz wyjaśnić powody, na podstawie których stwierdzono potrzebę wydania nowego orzeczenia⁷.

Nie dotyczy.

Orzeczenie uchyla⁸:

1) orzeczenie nr o potrzebie kształcenia specjalnego z dnia wydane przez

2) orzeczenie nr o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych zespołowych/indywidualnych z dnia wydane przez

Od niniejszego orzeczenia przysługuje odwołanie do Pomorskiego Kuratora Oświaty w Gdańsku, ul. Wały Jagiellońskie 24, 80-853 Gdańsk, za pośrednictwem Zespołu Orzekającego, który wydał orzeczenie, w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia.

Przewodniczący Zespołu Orzekającego

.....
(podpis Przewodniczącego Zespołu Orzekającego)

Otrzymuje:

⁶ Wypełnia się w przypadku dziecka lub ucznia niepełnosprawnego.

⁷ Wypełnia się w przypadkach, o których mowa w 18 ust. i rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz.U. poz. 1743).

⁸ Wypełnia się w przypadku wydania nowego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

MODUŁ II – Sesja III

Zachowanie trudne jako komunikat/informacja o niezaspokojonych potrzebach ucznia.

OPISY ZACHOWANIA TRUDNEGO UCZNIA W CZASIE LEKCJI DO ĆWICZENIA METODĄ DRAMY

1. Uczeń głośno wzdycha, podnosi głos, uderza w ławkę, wyrzuca długopis przy rozwiązywaniu zadania na lekcji matematyki.
2. Uczeń wierci się, odwraca, wydaje różne dźwięki, nie koncentruje się na zadaniu.
3. Uczeń odmawia wykonywania poleceń.
4. Uczeń rozmawia w czasie lekcji z kolegą lub koleżanką z ławki na temat niezwiązany z lekcją.
5. Uczeń zaczepia uczniów w klasie, inicjując różne niedozwolone w czasie lekcji zabawy typu rzucanie papierkami, przedmiotami, itp.
6. Uczeń w czasie lekcji wypowiada na głos komentarze do wszystkich słyszanych wypowiedzi, zarówno uczniów jak i nauczyciela, przerywając innym lub mówiąc jednocześnie z innymi.

MODUŁ II – Sesja III

Prewencja zachowań trudnych.

OPISY ZACHOWANIA UCZNIA W CZASIE LEKCJI ORAZ RÓŻNYCH PRAWDOPODOBNYCH REAKCJI NAUCZYCIELA NA ZACHOWANIE UCZNIA

SYTUACJA 1

Uczeń, który rzadko wywiązuje się z obowiązków takich jak odrabianie pracy domowej, posiadanie kompletu materiałów na lekcji, bycie przygotowanym do lekcji, zgłasza nauczycielowi chęć przedstawienia pracy domowej.

Reakcje nauczyciela:

- 1 – Wypowiedź nauczyciela: „To ja decyduję, komu i kiedy sprawdzam pracę domową, nie pytałam/em Cię, więc siadaj”.
- 2 – Nauczyciel sprawdza uczniowi pracę i dodaje: „Dobrze, że wykonałeś pracę domową, ale szkoda, że wcześniej nigdy nie oddałeś żadnej pracy na czas”.
- 3 – Nauczyciel sprawdza uczniowi pracę i dodaje: „Brawo, bardzo dobrze, oby tak dalej”.

SYTUACJA 2

Uczeń nie wykonuje polecenia nauczyciela. Zapytany dlaczego nie pracuje, odpowiada, że nie rozumie, co ma robić.

Reakcje nauczyciela:

- 1 – Wypowiedź nauczyciela: „Czego znowu nie rozumiesz, nie będę sto razy wszystkiego powtarzać”.
- 2 – Nauczyciel zmienia treść polecenia, dostosowując ją do ucznia.
- 3 – Nauczyciel dostosowuje treść polecenia oraz sposób wykonania zadania.

MODUŁ III – Sesja I

ARANŻOWANIE ŚRODOWISKA KLASOWEGO

UCZEŃ 1

Uczeń słabowidzący. Poważna wada wzroku utrudniająca uczniowi dobre widzenie, w tym przepisywanie z tablicy, korzystanie z plansz edukacyjnych.

UCZEŃ 2

Uczeń posiadający diagnozę ADHD. Poważne deficyty uwagi, duża impulsywność oraz nadpobudliwość ruchowa. Uczeń o dużym zapotrzebowaniu na ruch, często wstający lub przemieszczający się po klasie, potrzebujący częstego przywoływania nauczyciela do powrotu oraz koncentrowania uwagi.

UCZEŃ 3

Uczeń zdolny. Ponadprzeciętny rozwój psychofizyczny i uzdolnienia. Uczeń przejawia bardzo dużą poznawczą ciekawość, samodzielność, wysoką motywację do pracy. Aktywnie i konsekwentnie poszukuje odpowiedzi na nurtujące go kwestie, szybko nudzi się lub niecierpliwi, rozwiązując zadania o stopniu trudności poniżej jego możliwości.

UCZEŃ 4

Uczeń z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Poważne zaburzenia w zakresie interakcji społecznych i kompetencji komunikacyjnych. Mała zdolność rozumienia intencji innych osób, mała zdolność rozumienia komunikatów niejednoznacznych, duża potrzeba przewidywalności.

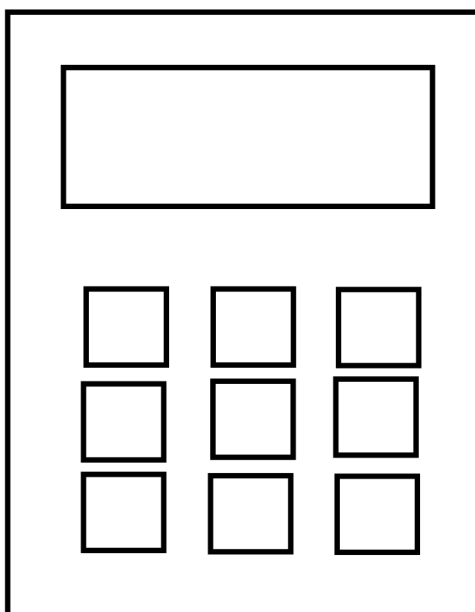
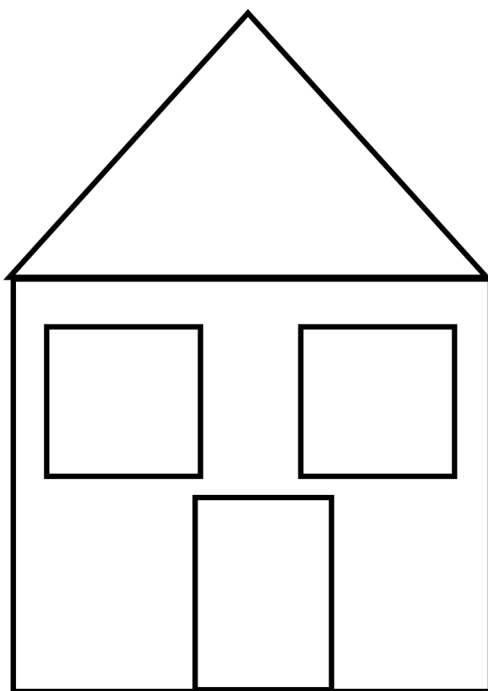
MODUŁ III – Sesja I

QUIZ

1. Własnymi słowami zdefiniuj kompetencje kluczowe.
2. Określ 5 kompetencji miękkich ważnych na współczesnym rynku pracy.
3. Opisz 3 kompetencje kluczowe, które powinny być kształtowane w szkole.
4. Zaproponuj hierarchię wyzwań współczesnej edukacji.
5. Przedstaw związek między trendami w edukacji a metodami nauczania.
6. Scharakteryzuj społeczne trudności, z jakimi borykają się uczniowie:
 - niepełnosprawni intelektualnie,
 - niepełnosprawni fizycznie,
 - z zaburzeniami ze spektrum autyzmu,
 - zagrożeni niedostosowaniem społecznym, z zaburzeniami emocjonalno-społecznymi,
 - ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (dysleksja głęboka, dysleksja, dyskalkulia, dysgrafia, dysortografia),
 - nadpobudliwi psychoruchowo,
 - nieznający języka polskiego lub znających język polski na niewystarczającym poziomie,
 - zdolni.
7. Deficyty uwagi, impulsywność, nadpobudliwość ruchowa to najbardziej charakterystyczne cechy zaburzenia, jakim jest...
8. Ponadprzeciętny poziom rozwoju psychofizycznego, połączony z ciekawością poznawczą i wysokim poziomem motywacji przejawiają uczniowie...
9. Nieposłuszeństwo wobec dorosłych, zachowania bierne, agresywne, wzmożona kłamiwość, wagarowanie, niepowodzenia w nauce to symptomy...
10. Jasno określony plan dnia, uprzedzanie o zmianach, jasność i jednoznaczność formułowanych przez nauczyciela komunikatów jest szczególnie przydatne w pracy z uczniem z zaburzeniami...
11. Sformułuj, jakie oczekiwania wobec nauczyciela wspomagającego może mieć nauczyciel przedmiotu i odwrotnie.
12. Które ze znanych Ci metod aktywizujących proponujesz, by jak najlepiej motywować do udziału w zajęciach i nauki uczniów ze SPE.

MODUŁ III – Sesja II

Reguły i techniki efektywnej komunikacji z uczniem ze SPE.

ĆWICZENIE 1

ĆWICZENIE 2

Pieter Bruegel, *Zabawy dziecięce*

MODUŁ III – Sesja III

Metody i narzędzia służące podnoszeniu motywacji uczniów do nauki oraz brania aktywnego udziału w lekcji.

PRZYKŁADOWE SYSTEMY MOTYWUJĄCE

GRA O DOBRE ZACHOWANIE

ZASADY:

1. Prawidłowa pozycja siedząca:
 - oparte lub wyprostowane plecy,
 - stopy na podłodze,
 - głowa nie leży na stole,
 - ciało i głowa zwrócone w kierunku nauczyciela,
 - bez bujania się.
2. Porządek:
 - uporządkowane biurko i przestrzeń wokół,
 - na ławce od początku lekcji wyłącznie potrzebne materiały.
3. Aktywny udział w lekcji:
 - praca w ciszy,
 - wykonywanie poleceń niezwłocznie po ich usłyszeniu,
 - odpowiadanie na pytania nauczyciela,
 - zgłaszanie się i cierpliwe oczekiwanie na zgodę, gdy chce się coś powiedzieć.
4. Kulturalny język:
 - nie wyzywam,
 - nie obrażam,
 - nie przeklinam,
 - nie wygłaszam zbędnych komentarzy.

Za przestrzeganie zasad grupy dostają punkty według następującej reguły:

- 3 punkty – grupa przez cały czas trwania lekcji przestrzegała zasadę,
- 2 punkty – grupa w większości sytuacji w czasie lekcji przestrzegała zasadę,
- 1 punkt – grupa wiele razy złamała zasadę.

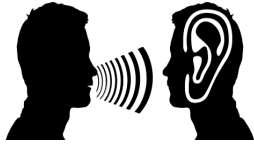
PULA NAGRÓD DO WYBORU:

1. Zwycięska grupa proponuje w danym tygodniu sposób spędzania długiej przerwy:
 - podwórko,
 - boisko,
 - wypoczynek,
 - czytelnia,
 - stołówka,
 - wspólne gry i zabawy.
2. Zwycięska grupa proponuje dodatkową aktywność pozalekcyjną:
 - klasowe kino,
 - klasowy piknik,
 - turniej gier planszowych,
 - turniej w ping-ponga,
 - spacer.
3. Zwycięska grupa zleca grupie przegranej tygodniowe zadanie:
 - zredagowanie rubryki klasowej gazetki,
 - napisanie zagadek lub ciekawostek do pudełek aktywności.
4. Zwycięska grupa może:
 - zgłosić nieprzygotowanie na wybranym przedmiocie w danym tygodniu.
5. Zwycięska grupa może:
 - zaproponować temat godziny wychowawczej.

**1 Prawidłowa
pozycja siedząca****2 Porządek i
przygotowanie****GRA O DOBRE ZACHOWANIE****3 Aktywny
udział w lekcji****4 Kulturalny język
i sprawowanie**

INDYWIDUALNY SYSTEM MOTYWACYJNY UCZNIA

ZASADY OBOWIĄZUJĄCE NA LEKCJACH W SZKOLE:

				
Lekcja trwa 45 min.	W czasie przerwy mam czas na przyjemności np. odpoczynek, słuchanie muzyki, chodzenie, śniadanie.	Jestem uważny i skoncentrowany na lekcji. Samodzielnie rozpoczynam wykonywanie poleceń.	Gdy skończę zadanie na lekcji mogę: – rysować bazgroły w swoim dodatkowym zeszyte, nie wolno mi tam zapisywać liter i cyfr, – poprosić o dodatkowe zadanie.	Proszę o przerwę, gdy jej potrzebuję.
Na lekcji pracuję w ciszy.	Mówię zwykłym tonem (nie mówię piskliwym głosem).	Wypowiadam się na temat. Nie używam nieadekwatnych sformułowań.	Zgłaszam się, gdy chcę coś powiedzieć lub o coś zapytać i czekam na pozwolenie.	Proszę spokojnie o pomoc, gdy jej potrzebuję.
				

INDYWIDUALNY SYSTEM MOTYWACYJNY UCZNIA – DZIENNA KARTA Z PUNKTAMI

Instrukcja dla nauczyciela:

Należy wpisać odpowiednią liczbę punktów za przestrzeganie poszczególnych zasad na koniec każdej lekcji wg zasady:

- 3 punkty – jeśli uczeń cały czas przestrzegał daną zasadę,
- 2 punkty – jeśli w większości sytuacji w czasie lekcji przestrzegał zasadę,
- 1 punkt – jeśli wiele razy złamał zasadę.

Imię i nazwisko ucznia

Dzień tygodnia

Data / /

Lekcja / zasada	Pracuję na lekcji w ciszy.	Mówię zwykłym tonem (nie mówię piskliwym głosem).	Słucham uważnie na lekcji i samodzielnie rozpaczynam wykonywanie poleczeń.	Wypowiadam się na temat. Nie używam nieadekwatnych sformułowań.	Zgłaszam się, gdy chcę coś powiedzieć i czekam na pozwolenie.	Gdy potrzebuję pomocy (czegoś nie wiem, nie rozumiem lub nie wiedzę na tablicy), proszę spokojnie o pomoc.
						
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
Suma punktów				Procent		

INDYWIDUALNY SYSTEM MOTYWACYJNY UCZNIA – KONTRAKT NA JAK NAJLEPSZE ZACHOWANIE W SZKOLE

Pod koniec każdej lekcji nauczyciel wspomagający lub nauczyciele prowadzący lekcję będą wpisywać na karcie punkty za moje zachowanie. Nauczyciel wpisze w tabelkę: – 3 punkty – jeżeli cały czas przestrzegałem daną zasadę, – 2 punkty – jeżeli w większości sytuacji w czasie lekcji przestrzegałem zasadę, – 1 punkt – jeżeli wiele razy złamałem zasadę. Jeśli nauczyciel zapomniatby wpisać punkty na karcie – powinienem podejść do nauczyciela i grzecznie go poprosić o wpisanie ich.	Za zbierane punkty będę otrzymywał wypłatę od rodziców: • Jeżeli zdobędę co najmniej 80% ze wszystkich możliwych punktów do zdobycia w danym tygodniu, to otrzymam w weekend nagrodę od rodziców. Mogę wybrać jedną z następujących nagród: ♦ wyjście do ulubionego sklepu (np. MediaMarkt) lub ulubionej galerii handlowej (np. Galeria Forum), ♦ wyjście do kina z rodzicami, ♦ wyjście do ulubionej restauracji (np. meksykańskiej), ♦ wyjście na lody, ♦ granie w ulubioną grę na Xbox. • Jeśli zdobędę mniej niż 80%, ale więcej niż 60% punktów, to otrzymam nagrodę pocieszenia od rodziców. Nagroda pocieszenia to np.: ♦ możliwość zdecydowania, co ma być na obiad bez negocjowania z rodzicami, ♦ domowe kino (możliwość wybrania filmu, zrobienia popcornu, wieczorny seans), ♦ figurki ulubionych postaci. • Jeśli zdobędę mniej niż 60% z wszystkich możliwych punktów do zdobycia w danym tygodniu, to nie otrzymam nagrody w weekend od rodziców. Ale w kolejnym tygodniu mogę się postarać bardziej i uzyskać nagrodę w następny weekend.	
Podpis ucznia	Podpis rodziców	Podpis nauczyciela

KLUCZ DO OCENY SYSTEMÓW

W skali od 1 do 6 oceń następujące wymiary stworzonego systemu:

1. Przejrzystość
2. Zrozumiałość
3. Dopasowanie do ucznia / zespołu klasowego
4. Atrakcyjność dla ucznia / zespołu klasowego
5. Możliwość realizacji

Projekt „Żuławska Szkoła Ćwiczeń”
jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego
w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

